

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

37e JAARGANG

WOENSDAG 16 JANUARI 1952

No 1808

COMMISSIE VAN REDACTIE

Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;
F. de Vries; C. van den Berg (secretaris)

Redacteur-Secretaris: A. de Wit.

Assistent-redacteur: J. H. Zoon.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË

J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen;
R. Vandeputte; F. Versichelen.

INHOUD

	Blz.
Nieuwe voorstellen tot verlaging van invoer- rechten door Drs N. Franken	40
Actuele economische problemen van India door Prof. Dr J. Tinbergen	41
De taak van de public accountant in het Wets- ontwerp Toezicht Credietwezen door H. Gerritsen	43
De toekomst van de Japanse katoenindustrie door Dr W. T. Kroese	46
London Letter door Henry Hake	50
Boekbespreking:	
A. J. Youngson Brown: The American Eco- nomy, bespr. door Prof. Dr A. N. J. den Hollander	51
Aantekening:	
Europa na vier jaren Marshall-plan	52
Geld- en kapitaalmarkt door Drs J. C. Brezet	53
Statistieken:	
Bankstaten	54
Maandcijfers van de grote banken in Neder- land	54
De kolenpositie van Nederland	55
Interim-indexcijfers van groothandelsprijzen in Nederland	55
Werkloosheid en werkverruiming in Neder- land	55

Dezer dagen

heeft de Westduitse Bondsdag het ontwerp, genaamd plan-Schuman, aanvaard. De verwezenlijking van deze gedachte is hierdoor zoveel dichterbij gekomen, dat men ook in Groot-Brittannië begint te spreken over een mogelijke vorm van samenwerking met een zo ontstane gemeenschap van ijzer- en steenkoolbelangen.

Eveneens was uit Groot-Brittannië te vernemen, dat men het plezierig zou vinden met een Europees leger samen te werken, al kon men er niet toe komen er in te komen. Men hoopt, dat de overige landen hierbij kunnen; zo niet dan kan het juist aanvangen van een conferentie tussen de sterlinglanden — „The Times” heeft met zachtmoedige eruditie betoogd, dat „Empire” nog steeds een keurige term is — de situatie verduidelijken.

Hooveel gasten uit de familie hem thuis wachten, de Britse Premier heeft besloten nog een paar daagjes bij de goede buur te blijven, die in een rustig communiqué heeft medegedeeld, dat het een prettige visite was en voorts een sterke neiging toonde om tot de orde van de dag, nl. de „State of the Union” over te gaan.

Deze gaf aan de buitenkant evenmin reden tot opwinding. De militaire programma's zullen dit jaar verder over de Amerikaanse economie uitloeien; de strijd, of de toestand van werkgelegenheids- en inkomensrecords inflatie is, was of zal worden, wordt in de financiële tijdschriften met dankbaarheid voor het onderwerp voortgezet. Intussen tonen de statistieken, dat Mr Average Man, $\pm$ 30 jaar, echtgenoot, vader van twee kinderen, nog nimmer over een dergelijk pakket van goederen en diensten heeft beschikt.

Voor degenen, die over de samenstelling van dit pakket beslissen, geldt echter „een hoofd vol kreuken”. De automobielenindustrie, sterk geconcentreerd, ook lokaal, vertoont een werkloosheidscijfer van 125.000 tengevolge van de vermindering der grondstoffentoevoering; een verdere vermindering is voor het tweede kwartaal van 1952 doorgezet onder bitter protest van werkgevers- en werknemersorganisaties in de automobielenindustrie. Een commissie is ingesteld met de opdracht voor dit speciale werkloosheidsprobleem een oplossing te zoeken.

Werkloosheid verschijnt op meer plaatsen. Het aantal werklozen in Engeland is toegenomen; hier vooral als seizoenwerkloosheid; het aantal als werkzoekenden ingeschrevenen uitgedrukt als percentage van het aantal werkenden blijft onveranderd op 1,4. Met de Gryphon te constateren „It's all his fancy, that: he hasn't got no sorrow, you know”, is voor de Engelse positie te blijmoedig, daarvoor knijpt de staal- en kolenvoorziening te zeer.

Nederland kan slechts hopen, dat de grote economieën kans zien terugslagen te voorkomen; voor het laaghouden van het werkloosheidscijfer is dat de beste garantie, althans volgens het rapport door een vijftal deskundigen aan de Ver. Naties aangeboden. De werkloosheid stijgt, maar wij staan *credit* bij de E.P.U.

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

BEWINDVOERING EN EXECUTEER

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

ROTTERDAM

's-Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen,
Amsterdam (alleen Assurantie)

Nationale Handelsbank, N.V.

Amsterdam — Rotterdam — 's-Gravenhage

Alle Bank- en Effectenzaken

Ondernemingen, die het beste leidende personeel zoeken, speciaal met economische scholing, roepen sollicitanten op door middel van een annonce in de rubriek „Vacatures”. Het aantal reacties, dat deze annonces tengevolge hebben, is doorgaans uitermate bevredigend: begrijpelijk omdat er bijna geen grote instelling is, die dit blad niet regelmatig ontvangt en waar het niet circuleert. Opdrachten voor het volgend nummer dienen Zaterdag a.s. in ons bezit te zijn.

Abonneert U op de E.-S.B.

„Een ieder wordt geacht de wet te kennen...”

Heeft U te maken met de **PENSIOEN- EN SPAARFONDSENWET?**

Dan staat U voor allerlei vragen...

63272

Laat

AMSTLEVEN

U antwoord mogen geven

N.V. AMSTERDAMSCH E MAATSCHAPPIJ VAN LEVENSVZERKERING
Nieuwe Spiegelstraat 17 • Amsterdam • Telefoon 63272

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK

Drs N. FRANKEN, Nieuwe voorstellen tot verlaging van invoerrechten.

In dit artikel geeft schrijver een uiteenzetting en kritische bespreking van de plannen tot tariefverlaging, welke in October op de zesde zitting van het G.A.T.T. door de Franse delegatie ter tafel zijn gebracht (het zgn. Pfimlin-plan). Schrijver belicht daarbij in het kort de verschillpunten tussen het Pfimlin-plan en het Benelux-voorstel, gedaan tijdens de tarievenconferentie te Torquay en komt dan tot de conclusie, dat het Pfimlin-plan aanvaardbaar is in zoverre dat het tariefverlaging brengt, doch dat aan het Benelux-plan de voorkeur moet worden gegeven. Deze conclusie houde echter niet in, dat Nederland niet zijn medewerking zou moeten verlenen aan het Franse voorstel. Onze houding t.o.v. het Franse plan zou men in dit verband kunnen samenvatten als „beter een half ei dan een lege dop”. Het Franse plan opent ongetwijfeld vele mogelijkheden en zal door amendering in aanzienlijke mate kunnen worden verbeterd, zo zelfs dat het verschil tussen beide voorstellen tot een minimum wordt gereduceerd, zo meent schrijver.

Prof. Dr J. TINBERGEN, Actuele economische problemen van India.

India staat voor tal van economische problemen: o.a. het bevolkingsvraagstuk, het voedselprobleem, de geringe kapitaalvoorziening. In het kort bespreekt schrijver de economische plannen om aan deze problemen het hoofd te bieden. Schrijver acht hogere investeringen dan in India's vijfjarenplan zijn voorzien dringend gewenst. De beoogde investeringen zal India niet zelf kunnen financieren. Een deel van de financiering heeft plaats met behulp van de tijdens de oorlog verzamelde sterlingtegoeden. Deze zullen gedurende het vijfjarenplan geheel worden verbruikt. Daarnaast worden, onder het Colombo-plan van het Britse Gemenebest, verdere niet onbelangrijke bedragen aan India ter beschikking gesteld. Wil een sneller tempo van welvaartsverhoging plaatsvinden, dan zal een verdere kapitaalvoer nodig zijn. De taak waarvoor de bevolking en de Regering van India staan, wil men het land uit zijn ellende verheffen, is zeer zwaar. De hulp van de kapitaal-exporterende landen zal daarbij, wil men enig succes hebben in voldoende korte tijd, zeker niet kunnen worden ontbeerd.

H. GERRITSEN, De taak van de public accountant in het Wetsontwerp Toezicht Credietwezen.

Slechts een enkele bankinstelling doet haar gepubliceerde jaarrekening vergezeld gaan van een accountantsverklaring. Het Wetsontwerp Toezicht Credietwezen, waarin een regeling omtrent accountantscontrole op de jaarstukken der banken is opgenomen, schept de mogelijkheid, dat in de toekomst meer dan tot nu toe banken van de diensten van public accountants gebruik zullen maken. Zonder meer zal dit niet leiden tot het toenemen van het aantal accountantsverklaringen bij gepubliceerde jaarrekeningen, daar het publiceren van een dergelijke verklaring door een bank, die zulks vroeger niet deed, aanleiding zal kunnen zijn tot het geven van het praedicaat „zwakke onderneming” door het publiek. Toch moet de tijd rijp worden geacht voor het publiceren door de banken van accountantsverklaringen bij hun jaarrekeningen, daar, wanneer het Wetsontwerp Toezicht Credietwezen tot wet zal zijn verheven, een uitermate verwarrende toestand dreigt te ontstaan doordat het publiek geen duidelijk onderscheid maakt tussen toezicht op de banken van overheidswege en aansprakelijkheid van deze zelfde Overheid. Juist om de verantwoordelijkheid van elk der betrokkenen zo duidelijk mo-

gelijk naar buiten te doen blijken zou nu het publiceren ener accountantsverklaring door de banken toe te juichen zijn.

Dr W. T. KROESE, De toekomst van de Japanse katoenindustrie.

Allereerst schetst schrijver de situatie in de Japanse katoenindustrie direct voor en even na de tweede wereldoorlog. Vervolgens worden de Japanse toekomstplannen belicht. Aan het slot van het artikel geeft schrijver zijn visie op deze plannen, daarbij met nadruk wijzend op het gevaar van relatieve overinvestering in de katoenindustrie, welk gevaar in Japan z.i. zeker aanwezig is. Het is nodig volgens schrijver, dat men zich tijdig opnieuw over de toekomst beraadt. „De periode van „blind trade” is voorbij; laat dit ook het geval zijn met de periode van „blind investments”. Men overschatte het verschijnsel van de inkrimpende wereldmarkt niet. Bovenal, men zij ook attent op de eerste, zij het voorlopig nog tamme, reacties van de andere belanghebbenden op deze markt”.

— SOMMAIRE —

Drs N. FRANKEN, De nouvelles propositions pour diminuer les droits d'entrée.

Dans cet article l'auteur formule une critique sur les projets relatifs à la diminution des tarifs introduits par la délégation française en octobre dernier à l'occasion de la 6e session de la GATT (le soi-disant plan Pfimlin). L'auteur souligne la divergence des vues entre le plan-Pfimlin et la proposition de Benelux, formulée pendant la Conférence des Tarifs à Torquay. Il finit par conclure que le plan-Pfimlin est acceptable pour autant qu'il apporte une diminution des tarifs, mais que la préférence doit être donnée à la proposition de Benelux.

Prof. Dr J. TINBERGEN, Des problèmes économiques actuels en Inde.

L'Inde se trouve devant de nombreux problèmes économiques e.a. le problème démographique, le problème du ravitaillement, le manque de capitaux. L'auteur traite succinctement des projets économiques établis pour faire face aux problèmes en question. L'auteur est d'avis que les investissements prévus au plan quinquennal doivent être augmentés. Si on veut accélérer le rythme du progrès on doit continuer à importer des capitaux.

H. GERRITSEN, La tâche de l'expert comptable public dans le projet de loi sur le contrôle du crédit.

Actuellement l'auteur est d'avis que le temps est mûr pour prescrire la formalité aux banques de joindre à leurs comptes annuels l'attestation d'un expert comptable. Le projet de loi relatif au contrôle du crédit, prévoit le contrôle par un expert comptable des comptes annuels des banques et crée la possibilité que les banques feront à l'avenir plus que dans le passé appel aux services des experts comptables publics.

Dr W. T. KROESE, L'avenir de l'industrie cotonnière au Japon.

L'auteur commence par esquisser la situation de l'industrie cotonnière au Japon immédiatement avant et un peu après la deuxième guerre mondiale. Ensuite il expose les projets d'avenir. Pour terminer l'article l'auteur formule son opinion sur ces projets et souligne le danger de surinvestissement dans l'industrie cotonnière; il est d'avis que ce danger existe réellement au Japon.

Nieuwe voorstellen tot verlaging van invoerrechten

Voor Nederland met zijn omvangrijke buitenlandse handel dient ieder voorstel tot bevrijding van het internationale verkeer van de vele bestaande belemmeringen van belang te worden geacht. Plannen tot verlaging en slechting van tariefbarrières verdienen wel de bijzondere aandacht, nu kan worden gesteld dat het relatieve belang van de tarieven toeneemt, naarmate de overige belemmeringen wegvallen. En hoewel de laatste maanden weinig gunstige perspectieven toonden t.a.v. de verdere opheffing van contingentering en overige beperkingen, mag toch verwacht worden, dat de laatste schreden op dit pad nog niet zijn gezet.

Tegen deze algemene achtergrond — welke bijv. in het voorjaar van 1950 te Genève op de vergadering van de verdragsluitende partijen van het General Agreement on Tariffs and Trade (G.A.T.T.) door de Nederlandse vertegenwoordiging duidelijk werd belicht — dienen we de plannen tot tariefverlaging te zien, welke in October op de zesde zitting van het G.A.T.T., eveneens te Genève, door de Franse delegatie ter tafel werden gebracht. Naar de promotor van dit plan werd het als Pfimlin-plan aangeduid (wel te onderscheiden van het agrarische plan!).

Het Franse voorstel beoogt een algemene verlaging van de invoerrechten van alle verdragsluitende partijen van het G.A.T.T. met 30 pCt. Dit doel zal worden bereikt in een drietal jaarlijkse étappes, waarbij telkenmale de tarieven met 10 pCt worden verlaagd. Deze algemene tariefverlaging zal betrekking hebben op het gewogen gemiddelde tarief per groep van producten, waarbij het oorspronkelijke voorstel spreekt van een vijftal groepen: grondstoffen, half-fabrikaten, voedingsmiddelen, kapitaalgoederen en consumptiegoederen. Binnen deze groepen zal ieder land vrij zijn te bepalen welke rechten worden verlaagd, mits slechts het gewogen gemiddelde der groep met het vereiste percentage omlaag gaat. De weging zal gebaseerd zijn op de gerealiseerde invoer per tariefpost. Uitzonderingen gelden voor de invoerrechten van nog onontwikkelde landen, alsmede voor de uitzonderlijk lage tarieven.

Welke betekenis kunnen we aan dit voorstel hechten, in het bijzonder gezien vanuit het standpunt der Benelux?

Het Franse voorstel is zeker waardevol, in zoverre dat het streeft naar een algemene verlaging van tarieven. Immers, iedere tariefverlaging in de ons omringende landen is uitermate welkom.

Ook het voorgestelde multilaterale automatisme dient als een voordeel ten opzichte van de thans binnen het kader van het G.A.T.T. gevoerde bilaterale onderhandelingen te worden aangemerkt. En toch menen wij, dat het Pfimlin-plan in de huidige vorm niet bevredigend is. Wat is namelijk het geval?

Het betrekken van de tariefverlaging op de gewogen gemiddelden van min of meer uitgebreide goederencategorieën laat de deelnemende landen de vrijheid, bepaalde hoge tarieven te handhaven, terwijl tarieven welke in wezen toch slechts een geringe belemmerende werking uitoefenen worden verlaagd. De Fransen motiveren deze vrijheid door te wijzen op de structuurverschillen in deelnemende volkshuishoudingen, terwijl zij daarnaast menen te mogen vaststellen, dat de ongelijkmatig verdeelde gevolgen van de jongste wereldoorlog de bescherming, die de invoerrechten bepaalde producten verlenen, onmisbaar doen zijn.

Een voorbeeld moge het een en ander verduidelijken. Gaan we uit van een positie waar voor de tariefposten A, B, C, D en E, voorkomende in één groep van producten, de in het volgend overzicht vermelde rechten gelden, waarop de aangegeven invoer plaatsvond:

Product	Tarief	Import
A	60 pCt	f 10.000
B	15 pCt	„ 60.000
C	45 pCt	„ 20.000
D	8 pCt	„ 150.000
E	4 pCt	„ 350.000

Aan de vereiste uiteindelijke verlaging van het gewogen gemiddelde met 30 pCt is nu voldaan indien voor de producten D en E als nieuwe rechten worden ingevoerd resp. 5 pCt en 1 pCt ad val. De excessief hoge rechten A en C worden volkomen intact gelaten, terwijl ook de belemmering, die het recht op categorie B uitoefent, blijft bestaan. M.a.w. de tariefverlaging heeft betrekking op posten waarop toch reeds omvangrijke importen konden worden geëffectueerd, terwijl de extreme bescherming op de producten van tariefposten A en C wordt gehandhaafd. Van een gelijktrekken van de tarieven is dus geen sprake, terwijl een dergelijke nivellering toch als een eerste voorwaarde dient te worden gesteld voor de éénwording van de Europese markt.

Naast dit principiële bezwaar tegen het Pfimlin-plan kan worden opgemerkt, dat juist voor de landen met relatief lage tarieven dit voorstel nog extra nadelen schept, doordat zij hun reeds zwakke onderhandelingspositie, gelegen in het lage tarief, verder prijsgeven, terwijl een geringer manipulatiemogelijkheid bestaat bij de keuze van de te verlagen tarieven dan bij de landen met een hoog tarief.

Verskillende aanvullingen op het plan zijn denkbaar om aan deze bezwaren tegemoet te komen. Zo bijv. zou men overeen kunnen komen de tarieven beneden een bepaalde grens niet in de berekening te doen meetellen, waardoor voorkomen wordt, dat onbetekenende verlagingen op reeds lage invoerrechten het land van zijn verplichtingen zouden bevrijden. (Zo bijv. de verlaging van 4 tot 1 pCt voor tariefpost E). Een andere oplossing zou gelegen zijn in een voorafgaande verlaging van de excessief hoge rechten, waarbij echter de vraag rijst wat als excessief is aan te merken. Danwel zou men overeenstemming kunnen trachten te bereiken over een gemeenschappelijke lijst van producten welke tarieven door ieder der deelnemers zou moeten worden verlaagd.

Gaan echter onze gedachten deze richting uit dan dient zeker bedacht te worden, dat deze modificaties de plannen voor veel landen aanzienlijk minder attractief zullen maken. De afgelopen vergaderingen van het G.A.T.T. te Genève, Annecy en Torquay toonden wel duidelijk aan, dat men zich veelal maar al te prettig gevoelt achter een stevige tariefbarrière.

Een voorstel, dat voor het oog wel een aanmerkelijke tariefverlaging nastreeft, doch dat door de vrijheid tot manipuleren die het laat, de landen in staat stelt zonder al te veel werkelijk van betekenis zijnde concessies, toch mee te doen, zal voor vele landen meer aantrekkelijk zijn, dan een voorstel, dat deze mogelijkheden niet insluit.

Het is in dit verband dat wij moeten wijzen op een ander aspect van het Pfimlin-plan, en wel met name één politiek aspect, dat verband houdt met een voorstel, dat door Benelux in Torquay aan de orde werd gesteld.

De Benelux-landen namen op deze derde grote tariefconferentie het initiatief tot een nieuwe benadering van het tariefprobleem, daarbij uitgaande van de onvoldoende resultaten van de in het kader van het G.A.T.T. gevoerde onderhandelingen. Naast het ontbreken van een dosis goede wil, werd dit, in het bijzonder voor Benelux, teleurstellende resultaat gezocht in de methode van onderhandelen, waarbij in bilaterale besprekingen over en weer concessies werden verleend. Deze techniek kan onmogelijk

leiden tot een gelijktrekken van de tarieven. De onderhandelingspositie van de lage-tarief-landen t.o.v. de landen met een hoog tarief is daartoe te zwak, ondanks de aanvaarde spelregel, dat de consolidatie (d.w.z. bevrozing) van een laag tarief gelijk staat aan de verlaging van een hoog tarief. De grote verschillen in tariefhoogten bleken op deze wijze niet te overbruggen.

Het Benelux-voorstel richt zich op deze techniek en tracht door een ruimer systeem van onderhandelen binnen het kader van het G.A.T.T. een oplossing te geven voor het probleem van de dispariteiten in invoerrechten. Voorgesteld werd een gemeenschappelijke actie tot gelijktrekking, post voor post, van de bestaande tariefverschillen. Tegenover de bilaterale besprekingen over bepaalde tariefposities werd dus gesteld artikelsgewijze en multilaterale bespreking van alle belangrijke tariefposten. Men beperkte zich uit een oogpunt van doelmatigheid in eerste instantie tot de voornaamste (10) landen, met een overeenkomstig goederenpakket. Deze zouden moeten trachten overeenstemming te bereiken over een gelijktijdige verlaging van de tarieven tot het laagst voorkomende recht van een der, het betreffende artikel producerende, landen. Zulks zou eventueel in étappes zijn te verwezenlijken. We zien hier dus een afdalen van de hoge tarieven tot de laagste (of eventueel het gemiddelde) waarbij deze laatste gehandhaafd blijven.

Met de niet direct aan de besprekingen deelnemende (niet-Europese) landen zal in een later stadium moeten worden onderhandeld over de concessies die deze landen moeten verlenen teneinde de overeengekomen verlagingen eveneens deelachtig te worden. Hiermede werd rekening gehouden met het grondprincipe van het G.A.T.T.: de meestbegunstiging, waardoor voorkomen wordt dat een nieuw preferentieel systeem zou ontstaan.

Dit Benelux-voorstel ontmoette, zoals te verwachten viel, sterke tegenstand bij de landen met hoge tarieven, en het voorstel werd aan een werkcommissie overgedragen ter nadere uitwerking en bestudering, in welk stadium het ook thans nog verkeert. In het licht van deze ontwikkeling nu komt het politieke aspect van het Franse plan van Pfimlin naar voren. Frankrijk toch zal het politiek ongewenst achten zijn veto over een voorstel tot reële tariefverlagingen uit te spreken, doch anderzijds voelt het weinig voor het slechten van zijn hoge tolmuren. Wij menen dan ook te mogen concluderen, dat het Pfimlin-plan — waaraan zeker een spectaculair effect niet ontbreekt — in eerste instantie is bedoeld als een tonen van de goede wil tot het slechten van de tariefbarrières, zonder evenwel daarvan alle consequenties te aanvaarden, m.a.w. ter afleiding van het verdergaande Benelux-voorstel. Zulks blijkt te meer wanneer we thans nader de verschilpunten tussen beide voorstellen in het kort belichten:

1. Het Benelux-voorstel zal leiden tot een nivellering van tarieven. Het Pfimlin-plan brengt, zoals hierboven werd uiteengezet, wel de tarieven in absolute zin omlaag doch tast de relatieve verschillen niet aan, m.a.w. het brengt geen nivellering.

2. Het Franse plan beoogt verlaging van tarieven van alle landen, terwijl Benelux zich in eerste instantie bepaalt tot 10 West-europese landen. O.i. is uit een oogpunt van hanteerbaarheid van de materie de minder ambitieuze Benelux-opzet ten deze meer doelmatig, terwijl tevens de beperking tot landen met overeenkomstige economieën

overeenstemming zeker eerder tot stand zal brengen.

3. Het verlagen van reeds lage tarieven lijkt ons alleen dan aanvaardbaar indien werkelijk aanzienlijke concessies worden verkregen en de voorkeur dient dan ook te worden gegeven aan de consolidatie van deze lage rechten bij het omlaag komen van de hoge rechten, zulks ook overeenkomstig de regel dat consolidatie van een laag tarief gelijk staat aan de verlaging van een hoog, welke regel uiteraard voor de landen met hoge tarieven moeilijker te aanvaarden is.

4. Het onderhandelen per tariefpost scheidt de mogelijkheid tot voorafgaand overleg door belanghebbenden, welk overleg een steun zal vormen voor de te volgen officiële discussies, terwijl bovendien op deze wijze de economische integratie van Europa tot een realiteit kan worden.

5. De besprekingen per product of nauw begrensde productencategorie, zoals Benelux voorstelt, lijkt ons ook meer reëel dan die per grote groep van producten van uiteenlopende aard. Men zal toch immers eerder geneigd zijn een concessie te verlenen op een bepaald invoerrecht wanneer men weet, dat alle andere landen eveneens het tarief voor dit bepaalde product verlagen, dan wanneer tegenover deze verlaging een concessie staat op een geheel ander product. Zulks geldt zeker gezien vanuit het belang van het bedrijfsleven.

Samenvattend menen wij dan ook te moeten stellen, dat het Pfimlin-plan aanvaardbaar is in zoverre dat het tariefverlaging brengt, doch dat aan het Benelux-plan de voorkeur moet worden gegeven. Deze conclusie houde echter niet in dat Nederland niet zijn medewerking zou moeten verlenen aan het Franse voorstel. Onze houding t.o.v. het Franse plan zou men in dit verband kunnen samenvatten als „beter een half ei dan een lege dop”. Ongetwijfeld opent het Franse plan vele mogelijkheden en zal door amendering in aanzienlijke mate kunnen worden verbeterd, zo zelfs dat het verschil tussen beide voorstellen tot een minimum wordt gereduceerd. Uiteraard zal veel daarbij afhangen van de handelspolitieke mogelijkheden. Zoals toch hierboven reeds werd aangegeven verschuilt men zich maar al te graag achter hoge tolmuren en zal men uit dien hoofde de voorkeur geven aan het meest vage plan, dat ruimte biedt voor zelfstandig manipuleren. De gevestigde belangen zullen zich tot het uiterste tegen iedere opheffing c.q. vermindering van protectie verzetten en het zal de delegaties moeilijk vallen tegen dit streven in te gaan, zelfs indien daartoe de wil bestaat. Men zal echter de voordelen welke op langere termijn zullen voortvloeien uit een vrije uitwisseling van goederen, moeten doen prevaleren boven de ogenblikkelijke nadelen van tariefconcessies voor bepaalde producenten. En dan kan gesteld worden dat juist in deze tijd van volledige bezetting van arbeids- en productiecapaciteit zulk een proces van aanpassing aan gewijzigde verhoudingen, veel soepeler zal verlopen dan in tijden dat geen „full employment” bestaat.

Het is duidelijk, dat hier een direct verband kan worden gelegd met o.a. de plannen Schuman en Stikker, welke een oplossing trachten te geven voor de moeilijkheden welke deze aanpassingsprocessen opleveren. Het zou ons echter te ver voeren hier nader op in te gaan. Dit artikel toch beoogt slechts enig inzicht te geven in de laatste ontwikkelingen, welke zich ten aanzien van de tariefpolitiek voordeden.

Aalst.

N. FRANKEN, ec. drs.

Actuele economische problemen van India

India heeft een bevolking van ca 360 mln zielen, voor bijna elk waarvan, naar de woorden van Minister-President Nehru, de existentie een probleem is¹⁾. Het voedsel-

probleem is er de laatste jaren wederom bijzonder nijpend en, ware er niet de Oosterse berusting, welhaast ondraaglijk. De oppervlakte in gebruik zijnd land is te gering, de grond voor een deel versnipperd in te kleine percelen en bewerkt volgens zeer traditionele methoden, die niet

¹⁾ Bij de toespraak tot de Internationale Statistische Conferenties te New Delhi op 4 December 1951.

de beste zijn. Daarbij komt dat er een opeenvolging van slechte oogstopbrengsten is geweest die, van toevallig karakter, bijzonder ongunstig mag worden genoemd. Een land met geringe kapitaalvoorziening per hoofd der bevolking bovendien, waardoor mede de levensstandaard tot de laagste behoort in de wereld. Zoals in dergelijke landen gebruikelijk, is de inkomensverdeling er, in verband met de hoge grensnuttigheid van kapitaal en van hogere scholing, naar Westeuropese maatstaven, zeer ongelijk.

Sinds 1947 is India onafhankelijk; sindsdien heeft zich ook Pakistan, waarmede het onder Brits beheer steeds een eenheid heeft gevormd, die economisch gesproken nog steeds bestaat, afgescheiden, waarbij beide landen grote hoeveelheden vluchtelingen moesten opnemen in verband met de gespannen verhoudingen tussen Hindoes en Moslims. De daardoor veroorzaakte moeilijkheden voegden zich bij de verarming als gevolg van de oorlog. Het land heeft tevens een in de laatste tijd nog toegenomen bevolkingsgroei, die thans op 4 à 5 mln personen per jaar wordt gesteld en die niet weinig bijdraagt tot verzware van de voedselmoeilijkheden. De Regering past in verband met deze laatste een stelsel van inlevering toe, waaruit de rantsoenen voor de steden en de verdere deficitgebieden moeten worden gevonden. Het rantsoen van de koolhydraten (tarwe, rijst; aardappelen worden weinig gebruikt) bedraagt 12 ounces of ca 350 g, in sommige staten voor handarbeiders 16 ounces of ca 450 g. De vooruitzichten voor de nieuwe oogst (voor tarwe, gerst enz. in April/Mei) zijn, in verband met het bijna geheel uitblijven van regen in de laatste herfst, niet fraai. De mogelijkheden tot invoer zijn, in verband met de wereldmarktsituatie, ook niet al te gemakkelijk, afgezien nog van wat dit voor de valutareserves zou meebrengen. Vandaar dat de toeneming van de landbouwproductie als het belangrijkste punt van economische politiek wordt gezien. Dit geldt zowel voor de toeneming op de korte als op de lange termijn.

Op korte termijn wordt o.a. gewerkt met subsidies voor het aanleggen van putten: het vraagstuk van de bevoeiing staat voorop. Hiermede kan men zelfs nog de oogst van 1952 beïnvloeden. Ook aan bemesting wordt aandacht geschonken. De natuurlijke mest wordt onvoldoende aangewend, daar zij tevens als brandstof wordt gebruikt. Men neemt aan dat gebruik als mest de oogst met 15 pCt zou kunnen doen toenemen; de gewoonten zullen echter wel niet zo gemakkelijk te veranderen zijn. Er is nu juist in bedrijf genomen een door de Regering gebouwde kunstmestfabriek, de „Sindri Fertilizers and Chemicals Ltd”, met een overwegend in handen van de Regering zijnd kapitaal van R 300 mln, die met een productie van 350.000 t. voorshands de gehele binnenlandse vraag kan bevredigen.

Op langere termijn wordt aan verbetering van de landbouwproductie gewerkt door verschillende groepen van maatregelen. In de eerste plaats is reeds vele jaren aandacht geschonken aan ruilverkaveling. In honderden dorpen is deze reeds een feit geworden; het totaal aantal dorpen is echter van de orde van grootte van een half miljoen. In de tweede plaats is er een belangrijke hervorming ten aanzien van het grondbezit aan de gang. De ene staat is daarmee verder dan de andere; het gaat nl. om staatswetgeving en niet om federale. De centrale Regering heeft alleen door een wijziging van de constitutie een beroep van de grondeigenaren op het Centrale Hooggerechtshof onmogelijk gemaakt. De in bepaalde staten reeds aanvaardde en in andere nog in behandeling zijnde wetgeving opent de mogelijkheid tot onteigening — met schadevergoeding — van het bezit aan land dat meer is dan voor het uitoefenen van het eigen bedrijf. Vermeldenswaard is dat naast deze door de wet opgelegde onteigening in een aantal gevallen vrijwillige overdracht heeft plaats gevonden als gevolg

van stappen ondernomen door Vinoba, een prediker die in bepaalde opzichten als de opvolger van Gandhi wordt beschouwd. In welke omvang dit zal kunnen plaatsvinden moet worden afgewacht. Overigens hebben in de omgeving van Hyderabad de communisten landbezettingsacties gevoerd.

Voor de verdere ontwikkeling van de landbouw moet verder van veel belang worden geacht wat te dien aanzien in het Vijfjarenplan in uitzicht wordt gesteld²⁾. Dit Plan, dat in werking getreden is in het midden van 1951, is vooral een investeringsplan. Nagestreefd wordt een totaal aan investeringen van R 18 mrd, d.i. 4 pCt van het nationale inkomen dat per jaar R 90 mrd bedraagt. De plannen zijn opgesteld door de regeringen der staten en met elkaar gecoördineerd door de Planning Commission. Hun uitvoering zal goeddeels in de budgetten der staten en van de centrale Regering tot uitdrukking moeten komen. Een belangrijk deel van de investeringen heeft betrekking op de landbouw, de energievoorziening en het verkeer; een kleiner deel op de industrialisatie.

Investeringen voorzien in het vijfjarenplan.

	(mrd R)
Landbouw	2
Irrigatie en energie	4,5
Transport	4
Industrie	4
Sociale diensten	2,5
Totaal, incl. overige	18

De landbouwpost in deze opstelling heeft in het bijzonder betrekking op verbetering van voorlichting, op ruilverkaveling en verbetering en uitbreiding van onderzoek.

De post irrigatie en energie heeft in het bijzonder betrekking op de bouw van enige grote stuwdammen, waardoor tegelijkertijd de bevoeiing en de electriciteitsopwekking wordt gediend.

De vermeerdering van de landbouwproductie dient, naar de opvatting van de deskundigen in India, niet slechts betrekking te hebben op de voedselproductie, doch evenzeer op de productie van katoen en jute. Deze grondstoffen werden tot nu toe voornamelijk in Pakistan voortgebracht, waardoor ze in India — waar de meeste verwerkende fabrieken staan — moeten worden ingevoerd. Gevaar voor overproductie acht men bij deze politiek niet aanwezig, aangezien de huidige stand van de productie nog bij die van vóór de oorlog achterblijft.

Naast verhoging van de landbouwproductie, die in een land met 80 pCt boeren en met een toestand van ondervoeding en wereldschaarste aan voedsel, zoals vanzelf spreekt, op de eerste plaats komt, wordt uiteraard ook gedacht aan uitbreiding van de industrie. Het vijfjarenplan neemt aan dat de daartoe nodige investeringen door de industrie zelf zullen kunnen worden gefinancierd; het daarvoor aangenomen bedrag belooft in de eerste vijf jaren ca R 3 mrd. Daarnaast wordt een bijna even groot bedrag voor de uitbreiding van de sociale diensten beoogd. In een land met de sociale ellende als India die kent is dit een hoognodige voorziening. Men kan zich niet voorstellen dat de vicieuze cirkel van lage consumptie en lage werkgelegenheid kan worden doorbroken zonder aan ten minste twee kanten tegelijk te werken: enige perspectieven in het bestaan van de onderste lagen te brengen en tegelijk de mogelijkheid en de noodzaak tot werken te organiseren.

Overziet men het geheel van de voorziene investeringen in het vijfjarenplan, dan kan men zich afvragen of het tempo, waarin zal worden geïnvesteerd, wel hoog genoeg is. Overeenkomstig een suggestie van Prof. Mahalanobis, aannemende dat de vermeerdering van productie wellicht 25 of 30 pCt bedraagt van de investeringen, komt men tot de conclusie dat de investeringen van 3,6 mrd per jaar een

²⁾ The First Five Year Plan, A Draft Outline. New Delhi 1951.

vermeerdering der productie met ca 1 mrd per jaar zullen meebrengen, hetgeen niet veel meer is dan 1 pCt, dus gelijk aan de bevolkingstoename. Het is duidelijk dat een hogere vermeerdering dringend gewenst is, dus ook hogere investeringen. Evenzeer is duidelijk dat een land met de armoede van India deze investeringen niet zelf zal kunnen financieren. Een deel van de financiering heeft plaats met behulp van de tijdens de oorlog opgezamelde sterling-goeden. Deze zullen gedurende het vijfjarenplan geheel worden opgebruikt. Daarnaast worden, onder het Colombo-plan van het Britse Gemenebest, verdere niet onbelangrijke bedragen aan India ter beschikking gesteld. Dit plan omvat voor India R 18.396 mln, waarbij is voorgesteld R 8.097 mln met buitenlandse middelen te financieren. Wil een sneller tempo van welvaartsverhoging plaatsvinden, dan zal een verdere kapitaalvoer nodig zijn.

Welke factoren hebben aan een aanmerkelijk hogere kapitaalvoer in de weg gestaan? Enerzijds de beduchtigheid van de jonge natie zich opnieuw te binden door financiële banden, waarvan men de „imperialistische” gevolgen wellicht iets te automatisch acht. Anderzijds echter zeker ook het algemene gevoel in Westerse landen, dat kapitaalverschaffing aan Oosterse landen weinig zin heeft, indien hun gevolgen slechts zijn een sterkere bevolkingsuitbreiding zonder welvaartsverhoging. Hier te lande heeft nog onlangs onze deskundige op het gebied van Oosterse economie, prof. Boeke, in een mededeling voor de Koninklijke Akademie van Wetenschappen³⁾ aannemelijk

³⁾ J. H. Boeke, Agrarische hervormingen in het Verre Oosten, Meded. der Kon. Ned. Ak. v. Wet., afd. Lett., Nieuwe Reeks Deel 14, No 6, Amsterdam 1951.

gemaakt, dat veelal inderdaad die gevolgen geen andere zijn. En dit punt voert de gedachtengang onweerstaanbaar terug op het probleem van de bevolkingstoename. De Regering en vele deskundigen in India hebben gemeend hiertegenover niet langer passief te kunnen staan. Naast de in het voorgaande kort besproken economische plannen is thans het onderwerp van de „family planning” aan de orde van de dag. Door vooraanstaande regeringspersonen en medische deskundigen wordt dit onderwerp met grote duidelijkheid en veelvuldig besproken. De Regering heeft er zich daarbij van verzekerd, dat bij de religieuze leiders van het volk geen bezwaren bestaan tegen de thans gepropageerde methoden. Overigens is het inderdaad bereiken van een bevolking van 360 mln van grotendeels ongeletterde mensen daarbij geen eenvoudige zaak.

De taak waarvoor de bevolking en de Regering van India staan, wil men het land uit zijn ellende verheffen, is zeer zwaar. Voor het eerst zijn vrije democratische verkiezingen aan de gang, waarbij tot nu toe de Congresspartij, thans nog de enige in het Parlement vertegenwoordigde partij, de meerderheid heeft behouden. Zij wordt van links aangevallen door de communisten en de socialisten, van rechts door een aantal meer lokaal georiënteerde partijen, waarin bedrijfsbelangen en de tegenstelling tot Pakistan vooral een rol spelen. Wanneer de Congresspartij wint, zal zij een verdere kans krijgen aan haar zware taak te werken. De hulp van de kapitaal-exporterende landen zal daarbij, wil men enig succes hebben in voldoende korte tijd, zeker niet kunnen worden ontbeerd.

J.T.

De taak van de public accountant in het Wetsontwerp Toezicht Credietwezen

In de loop van de laatste vijftig jaren, vooral sinds de eerste wereldoorlog, heeft de public accountant meer en meer een vaste plaats verkregen in het economisch leven in ons land. Deze plaats heeft hij zich in het bijzonder verworven in zijn functie van onafhankelijk deskundige, die een eigen oordeel uitspreekt over een afgelegde verantwoording. Naar buiten, d.w.z. in het publiek, blijkt van deze functie meer speciaal wanneer de accountant gepubliceerde financiële gegevens, waaronder in de eerste plaats jaarrekeningen van naamloze vennootschappen, van zijn verklaring met betrekking tot de juistheid daarvan voorziet.

De huidige betekenis van de accountantsfunctie in het maatschappelijk verkeer is, voor zover het ons land betreft, geheel een gevolg van de ontwikkeling van het economisch leven. Zij is niet ontleend aan wettelijke voorschriften, zulks in tegenstelling tot de situatie in sommige andere landen. In Engeland bestaat reeds sedert de aanvang dezer eeuw de wettelijke verplichting voor naamloze vennootschappen, haar jaarrekeningen te doen certificeren door een accountant. De plichten en bevoegdheden van deze accountant zijn ten dele door de wetgever bepaald en zijn anderdeels vastgelegd in jurisprudentie, waaraan de accountant zijn houding en verantwoordelijkheid kan toetsen.

De Nederlandse wetgever heeft tot nu toe het accountantsberoep niet wettelijk geregeld. Evenmin is er een algemene controleplicht voor bepaalde lichamen of organen. Integendeel, de wetgever hier te lande is uiterst spaarzaam geweest in het scheppen van verplichtingen voor het bedrijfsleven ten aanzien van accountantscontrole. Zelfs het woord „accountant” komt in onze wetten slechts zelden voor. Het Wetboek van Koophandel kent wel de functie van de accountant, wanneer bij de voorschriften

met betrekking tot naamloze vennootschappen in de artikelen 42a en 51b gesproken wordt van de „deskundige”, die in opdracht van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, resp. het College van Commissarissen, boekhouding en jaarrekening onderzoekt en terzake aan Commissarissen rapporteert. Doch de benoeming van zulk een deskundige is facultatief gesteld en de accountant heeft slechts geleidelijk het terrein kunnen veroveren, dat juist bij de naamloze vennootschappen, waar veelal een scheiding bestaat tussen beheer en financiering, voor hem open ligt.

De term „accountant” komt, voor zover ons bekend, behalve mogelijk in de meer incidentele Crisis- en Herstelwetten, in onze wetgeving slechts voor in het Koninklijk Besluit tot uitvoering der artikelen 27 en 28 van de Wet op het Levensverzekeringbedrijf (modelstaten), laatstelijk uitgevaardigd dd. 8 December 1950, waar in artikel 12 de mogelijkheid verondersteld wordt, dat een accountant de Verslagstaten 1 en 2 mede-ondertekent. Doch ook hier is het optreden van een accountant weder facultatief gesteld; opgemerkt zij evenwel, dat de Verzekeringskamer, naar ons bekend is, de eis stelt, dat, wanneer een maatschappij van levensverzekering aan een public accountant opdracht heeft gegeven tot controle der jaarrekening, ook met de jaarrekening de accountantsverklaring in het jaarverslag wordt opgenomen.

In het „Wetsontwerp Toezicht Credietwezen”, hetwelk in November door de Tweede Kamer werd aangenomen, is een regeling omtrent accountantscontrole opgenomen, waaraan wij in het onderstaande enkele beschouwingen willen wijden. Deze regeling is vermeld in art. 15 der genoemde wet, hetwelk luidt als volgt:

1. Iedere geregistreerde credietinstelling is verplicht jaarlijks, binnen een door de Bank te stellen termijn, een balans met winst- en verliesrekening, in een door de Bank vast te stellen vorm, in te dienen bij de Bank of bij een overeenkomstig het bepaalde in artikel 9 aan te wijzen orgaan.
2. De Bank kan, na daartoe door Onze Minister van Financiën te zijn gemachtigd, bepalen dat geregistreerde credietinstellingen verplicht zijn de door haar ingevolge het vorige lid in te dienen stukken vooraf te doen onderzoeken door een in overeenstemming met de Bank aan te wijzen accountant. Deze zal van de uitkomst van zijn onderzoek doen blijken door een door hem uit te brengen rapport of door een aan de voet van elk stuk te plaatsen en door hem te ondertekenen verklaring.
3. Een goedkeurende accountantsverklaring op een stuk als in het vorige lid bedoeld, wordt, tenzij uitdrukkelijk en met gebruikmaking van de woorden „onder het voorbehoud” het tegendeel wordt vermeld, geacht een volledige goedkeuring van het stuk in te houden. Zij wordt geacht de bevestiging in te houden, dat het stuk is opgemaakt volgens goed koopmansgebruik en mede te betreffen het bestaan en de waardering der activa en passiva en de omschrijving van de posten.

Uit lid 2 blijkt, dat een onder de „Wet Toezicht Credietwezen” vallende instelling verplicht kan worden, haar jaarstukken door een accountant te laten onderzoeken. Uiteraard kan dit de accountant der instelling zelve zijn, d.w.z. de public accountant, welke in opdracht van eigenaren of financiers (bij eenmanszaak, firma e.d.) of van een toezichthoudend college (commissarissen bij N.V., bestuur bij stichting of coöp. vereniging) de administratie en de jaarstukken controleert en terzake aan de genoemde instanties rapporteert.

De bepaling, dat de aanwijzing van een accountant de instemming van De Nederlandsche Bank moet hebben, is, blijkens de Memorie van Antwoord, opgenomen in verband met het ontbreken ener wettelijke bescherming van het accountantsberoep. Indien dit niet werd bepaald zou het, naar de Minister opmerkt, mogelijk zijn, dat niet terzake kundigen door de credietinstelling als accountant werden aangewezen. Op een voor de bona-fide accountants te betreuren situatie wordt hier nog eens uitdrukkelijk de aandacht gevestigd.

Art. 9 van het wetsontwerp opent de mogelijkheid, bij Koninklijk Besluit het toezicht op bepaalde groepen van credietinstellingen te delegeren aan andere organen dan De Nederlandsche Bank, waarbij deze bij de vervulling van hun taak zullen hebben te handelen naar de aanwijzingen van de Bank. Blijkens de Memorie van Toelichting is daarbij gedacht, voor zover het de boerenleenbanken betreft, aan de beide centrale landbouwcredietinstellingen, wat betreft de spaarbanken aan de Nederlandse Spaarbankbond en wat de commissonnairs in effecten betreft aan de Vereeniging voor den Effectenhandel.

De Nederlandse Spaarbankbond oefent een contrôle uit, welke, blijkens verslagen van spaarbanken, te vergelijken is met accountantscontrôle. De jaarrekeningen van spaarbanken, welke blijkens hun verslag de bedoelde contrôle kennen, vonden wij niet door de Spaarbankbond ondertekend.

In verband met het in de beide voorgaande alinea's vermelde en als gevolg van nog nader aan te duiden moeilijkheden, op vaktechnisch terrein liggend, is te verwachten, dat de taak van de public accountant zich voornamelijk tot het terrein van de algemene banken, in het wetsontwerp „handelsbanken” genoemd, zal beperken. Het is evenwel een bekend feit, dat deze instellingen zich, behoudens een enkele uitzondering, niet van een public accountant bedienen, voor zover zulks althans uit de gepubliceerde jaarstukken blijkt. Als regel hebben zij een interne accountantsdienst, al of niet onder leiding staand van een bevoegd accountant. Uit sommige jaarverslagen blijkt, dat het College van Commissarissen bij het uitoefenen van zijn toezichthoudende functie van zulk een dienst gebruik maakt. Bij een aantal banken is blijkens de jaarverslagen een commissie gevormd uit het College van Commissarissen, in het bijzonder belast met het nazien der door de directie afgelegde verantwoording; het is duidelijk, dat zulk een commissie, wil haar werk effect sorteren, zich zal moeten voorzien van deskundige hulp, welke veelal wel bestaan zal in de interne accountantsdienst.

In art. 15 van het „Wetsontwerp Toezicht Credietwezen”

is echter geenszins bedoeld, de jaarrekeningen der credietinstellingen te doen certificeren door een interne accountant. Zulk een accountant, hoe bekwaam hij moge zijn, is krachtens zijn functie niet geschikt om objectief tegenover De Nederlandsche Bank een oordeel uit te spreken over een rekening, welke afgelegd is door zijn eigen werkgever. Het is duidelijk, dat hier alleen een taak kan liggen voor de public accountant, die als onafhankelijk deskundige de aangewezen persoon is voor het afleggen van een verklaring als hier gevraagd.

Daarbij doen zich twee vragen voor:

1. Zal De Nederlandsche Bank gebruik maken van haar bevoegdheid, een accountantscertificaat te eisen?
2. Kan de public accountant vaktechnisch een dergelijke opdracht aanvaarden?

Ten aanzien van het eerste punt zij opgemerkt, dat, overeenkomstig lid 2 van art. 15, De Nederlandsche Bank eerst door de Minister van Financiën moet zijn gemachtigd een accountantsverklaring te eisen. Verwacht kan worden, dat De Nederlandsche Bank zulk een machtiging in algemene zin zal vragen en niet telkens incidenteel. Zij zal vrijheid wensen te hebben, haar bevoegdheid te gebruiken op elk moment en in elk geval, dat naar haar oordeel daartoe in aanmerking komt, zonder over details met het Ministerie overleg te moeten plegen. De Nederlandsche Bank kan geacht worden te weten, hoe bij elk der credietinstellingen de accountantscontrôle thans is geregeld, zowel intern als eventueel met betrekking tot de public accountant, en zij zal haar bevoegdheid in het bijzonder hanteren in de gevallen, dat naar haar oordeel certificering door een onafhankelijk deskundige noodzakelijk is, teneinde zich door middel van deze bevoegdheid te overtuigen van de juistheid der haar overgelegde jaarrekeningen.

Ten aanzien van de vraag, of de accountant vaktechnisch een contrôle-opdracht, als hier bedoeld, kan aanvaarden, mogen hier enkele opmerkingen volgen. Deze zullen beknopt worden gehouden, aangezien het hier niet de plaats is om over vaktechnische problemen uit te weiden.

Naar aanleiding van het voornemen van het Bestuur der Vereeniging voor den Effectenhandel, over te gaan tot het verplicht stellen van accountantscontrôle bij haar leden, heeft Prof. Th. Limperg Jr in het Algemeen Handelsblad van 26 en 27 Januari 1940 enkele beschouwingen gepubliceerd, nader uitgewerkt in het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde dd. Februari en April 1940. In deze beschouwingen concludeert Prof. Limperg tot de onmogelijkheid van een zódanige contrôle door de public accountant van kleinere commissonnairs in effecten, dat de accountant tegenover derden een goedkeurende verklaring kan afgeven voor de jaarrekeningen dezer commissonnairs. De hooggeleerde schrijver grondt dit op het feit, dat bij deze bedrijven geen redelijke functiescheiding bestaat.

Voor een buitenstaander schijnt het wellicht een anomalie dat de accountant zelf moet verklaren, dat hij in de onmogelijkheid verkeert, doeltreffende contrôle uit te oefenen, juist in die gevallen, waarin het meest de behoefte aan contrôle gevoeld wordt. Voor alle ondernemingen geldt evenwel, dat een zekere verdeling van de werkzaamheden nodig is om een basis voor contrôle te scheppen; wanneer, in welke zaak ook, één persoon (in een kleine „unit” is dit de leider) te veel functies in zich verenigt, dan is misschien wel contrôle ten behoeve van hemzelf, doch niet contrôle op hem mogelijk. Dit geldt niet slechts voor banken en commissonnairs, maar voor ondernemingen in alle branches. Slechts instellingen van een bepaalde minimum-grootte komen in aanmerking voor accountantscontrôle, welke kan leiden tot het dragen van publieke verantwoordelijkheid, gelijk het certificeren ener jaarreke-

ning, over te leggen aan De Nederlandsche Bank, zonder twijfel is.

Bestaat zulk een functiescheiding wel en als gevolg daarvan de mogelijkheid tot het goed functioneren van een interne accountantsdienst, dan kan in principe de public accountant een opdracht tot het uitvoeren ener contrôle, leidend tot het certificeren der jaarrekening, aanvaarden.

De door de public accountant te verrichten werkzaamheden zullen hier niet worden besproken ¹⁾. Hier zij slechts vermeld, dat er een taakafbakening moet zijn tussen interne accountantsdienst en public accountant om te komen tot een economisch verantwoorde werkwijze. De interne accountant houdt toezicht op de dagelijkse gang van zaken en op de uitvoering van zowel intern als extern gegeven voorschriften. Om economische redenen is het niet mogelijk, de contrôle van de public accountant zo te doen verrichten, dat deze iedere afzonderlijke transactie controleert en instaat voor alles, wat gerangschikt kan worden onder „banktechnische accuratesse”. De public accountant moet zich beperken tot het zich overtuigen van de deugdelijke werking van de interne accountantsdienst en voorts tot het analyseren en het beoordelen der cijfers in hun onderling verband. Als hoofdtaak heeft hij het op zich nemen van de verantwoordelijkheid naar buiten, i.c. tegenover De Nederlandsche Bank, voor het beeld, dat de jaarrekening geeft.

Hiervoor is reeds opgemerkt, dat slechts een enkele bankinstelling haar gepubliceerde jaarrekening doet vergezeld gaan van een accountantsverklaring. Het „Wetsontwerp Toezicht Credietwezen” scheidt de mogelijkheid, dat in de toekomst meer dan tot nu toe banken van de diensten van public accountants zullen gebruik maken. Zonder meer zal dit niet leiden tot het toeneemen van jaarrekeningen. Immers, waar de drang tot het gebruik maken van de diensten van een public accountant uitgaat van De Nederlandsche Bank, zal het publiceren van een accountantsverklaring door een bank, die zulks vroeger niet deed, aanleiding kunnen zijn tot het geven van het praedicaat „zwakke onderneming” door het publiek.

De vraag rijst evenwel, of de tijd thans niet rijp geacht moet worden voor het publiceren door de banken van accountantsverklaringen bij hun jaarrekeningen. Immers, wanneer het „Wetsontwerp Toezicht Credietwezen” tot wet zal zijn verheven, dreigt een uitermate verwarrende toestand te ontstaan. Het meer en meer betrekken van de banken in regelingen van overheidswege wekt bij het publiek de verwachting, dat de Overheid nu ook in de een of andere vorm verantwoordelijkheid aanvaardt voor het wel en wee dezer instellingen. In de Memorie van Antwoord op het wetsontwerp wijst de Minister deze verantwoordelijkheid zeer stellig af, naar onze overtuiging terecht. Doch dit neemt niet weg, dat het publiek geen duidelijk onderscheid maakt tussen toezicht op de banken van overheidswege en aansprakelijkheid van deze zelfde Overheid, temeer waar in de Memorie van Toelichting bij de bespreking van het doel der „Wet Toezicht Credietwezen” genoemd worden: „handhaving en voor zover nodig bevordering van liquiditeit en solvabiliteit der credietinstellingen, zulks in het belang van haar crediteuren”. Opgemerkt zou kunnen worden, dat een parallel getrokken kan worden tussen het thans besproken wetsontwerp en de „Wet op het Levensverzekeringbedrijf”, terwijl de laatste toch niet geleid heeft tot het postvatten van de mening bij het publiek, dat de Overheid, resp. de Ver-

zekeringskamer, aansprakelijk zou zijn voor de levensverzekeringmaatschappijen. Dit moet worden toegegeven, maar tussen de banken en de levensverzekeringmaatschappijen bestaat toch wel dit grote verschil, dat de Overheid in veel gevallen het publiek dwingt, van de diensten der banken gebruik te maken (geldzuivering, deviezenvoorschriften); een analoge regeling, waarbij de levensverzekeraars betrokken zijn, bestaat niet.

Juist om de verantwoordelijkheid van elk der betrokkenen zo duidelijk mogelijk naar buiten te doen blijken, zou het publiceren ener accountantsverklaring door de banken toe te juichen zijn. Deze verantwoordelijkheid stellen wij ons zodanig voor, dat de interne accountantsdienst, als orgaan van het bestuur der Bank, instaat voor de juiste uitvoering der voorschriften, zowel van overheidswege als intern gegeven. Daarbij denken wij tevens aan de ontdekking van fraudes van beperkte omvang, welke slechts de interne accountant, die de handelingen en gebeurtenissen op de voet volgt, kan vinden. Verdergaande verantwoordelijkheid kan de interne functionaris niet dragen.

De Nederlandsche Bank oefent uit hetgeen in de met het „Wetsontwerp Toezicht Credietwezen” samenhangende stukken wordt genoemd het „sociaal-economisch toezicht”. Zij kan zich niet inlaten met externe accountantscontrôle, waarvoor zij het apparaat niet heeft. Integendeel, wil zij geen medeverantwoordelijkheid dragen, dan moet zij zich van de uitvoering van de externe accountantscontrôle distancieren.

Deze laatste contrôle moet bij het publiek de overtuiging wekken, dat de gepubliceerde resultatenrekening en balanspositie een betrouwbaar beeld geven van de werkelijkheid. De public accountant kan zich niet inlaten met de kleine dingen; zijn taak is het, er voor te waken, dat zich geen grove gevallen voordoen van valse voorspiegeling van resultaten of vermogenspositie en vooral, dat van jaar tot jaar de gepubliceerde rekeningen worden opgemaakt volgens dezelfde beginselen, tenzij afwijkingen in de stukken worden toegelicht. Op dit terrein ligt geen taak voor de interne accountant; de instantie, welke objectief zowel aan commissarissen als aan het publiek, het maatschappelijk verkeer, de noodzakelijke voorlichting geeft, kan alleen de public accountant zijn, onafhankelijk als deze is van welke andere instantie ook. Wellicht zullen de jaarrekeningen, om ze rijp te maken voor het certificaat van een public accountant, wat meer details moeten geven dan thans het geval is; in het bijzonder komt naar onze mening de resultatenrekening voor enige uitbreiding in aanmerking. De stap tot het publiceren van de in art. 15 lid 1 en art. 16 (het laatste artikel regelende de indienst van modelstaten, analoog aan de voor maatschappijen van levensverzekering bestaande verplichting) bedoelde, vermoedelijk vrij uitvoerige gegevens, is zeker thans nog veel te groot te achten, doch er moet een middenweg te vinden zijn tussen deze bescheiden en de veelal summie gegevens, welke thans in de openbaarheid worden gegeven.

In de praktijk zal het vergezeld doen gaan van gepubliceerde jaarrekeningen door accountantsverklaringen betekenen, dat publicatie op een enigszins later tijdstip zal plaatsvinden dan thans het geval is. Het werk, dat de public accountant na de balansdatum nog te verrichten zal zijn, vraagt enige tijd, zodat de data van publicatie wat zullen moeten worden verschoven. Deze concessie zal dus van de bankiers moeten worden gevraagd; de vertraging kan tot bijv. enkele weken beperkt worden, wanneer de public accountant terstond na het gereedkomen van zijn contrôle-arbeid zijn bij de publicatie te voegen korte accountantsverklaring afgeeft. Het rapport aan commissarissen kan daarna volgen, mits het slechts tijdig vóór de vergadering van commissarissen dezen bereikt.

¹⁾ Degenen, die in dit onderwerp belang stellen, mogen wij verwijzen naar het artikel „De externe contrôle bij banken” van de heer M. C. Wintersteijn in het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfs-huishoudkunde, dd. April 1946, waarin de voornaamste aspecten van dit vraagstuk worden behandeld.

Wanneer de banken in de naaste toekomst zouden overgaan tot het publiceren van enigermate uitgebreide jaarrekeningen, gecertificeerd door een public accountant, dan zou het in leidende bankkringen en daarbuiten zo sterk

becritiseerde „Ontwerp van Wet Toezicht Credietwezen” stellig reeds één heilzaam gevolg hebben gehad, waardoor de belangen van de credietverstrekkers en aandeelhouders der banken zouden zijn gediend.

Amsterdam.

H. GERRITSEN.

De toekomst van de Japanse katoenindustrie

Het lijkt ongetwijfeld veel op het beoefenen van een gevaarlijk kansspel als men onder de huidige onzekere politieke verhoudingen, in een periode van jaarlijks wisselende grondstoffenaanvoeren en sterk variërende prijsniveaus, toch een poging wil wagen om de toekomst van een vreemde — en dan nog wel de Japanse — katoenindustrie te peilen.

Toch kan dat de moeite lonen nu de vrede van San Francisco voor Japan een nieuw tijdperk van vrijheid inluidt en uit dien hoofde reeds veler ogen op het Aziatische eilandrijk met zijn geduchte industriële capaciteit gericht worden. Een verdere verklaring voor het ontstaan van deze toekomstvoorspelling is te vinden in het ons door de „All Japan Cotton Spinners' Association” te Osaka gedane verzoek om ter gelegenheid van de uitgifte van een speciaal „bevrijdingsnummer” de Japanse katoenindustrie eens door een Westerse bril te bezien.

Daar aan de wijze, waarop Japan zijn reeds jaren voorbereide wederintrede op de internationale manufacturenmarkt zal doen, zulke grote belangen voor de textiel-exportcentra verbonden zijn, zal gepoogd worden de kern van het aanvankelijk voor Japanse lezers bestemde betoog hier te herhalen. Daarbij zal volstaan worden met een korte schets van de situatie direct voor en even na de tweede wereldoorlog, waarop de Japanse toekomstplannen en onze visie hierop zullen volgen.

De Japanse katoenindustrie voor en na de oorlog.

In de periode begrensd door de crisis der jaren dertig en het uitbreken van de oorlog rekende de wereld algemeen met een Japanse capaciteit van ca 12 mln spinspinnen en ruim 300.000 weefgetouwen (waaronder $\frac{1}{3}$ smalle getouwen), waarmede 1 tot 1,5 mrd lbs. katoenen garens (uit een import van $1\frac{1}{4}$ tot 1,8 mrd lbs. katoen) en 3.500 tot 4.500 mln sq.yards katoenen weefsels konden worden geproduceerd. Van deze weefsels werd een kwantum variërend tussen 2.200 en 2.600 mln sq.yards geëxporteerd¹⁾.

Het was de periode, waarin Japan met deze uitvoeren aan de spits van de exportlanden kwam te staan, ver voor Engeland en alle overige belangrijke exporteurs als Frankrijk, Italië, Verenigde Staten, India en Nederland²⁾.

¹⁾ Gegevens ontleend aan de verslagen van de „Anglo-American Cotton Textile Conference” in Engeland (April 1948) en aan de „Tripartite Conference” in Osaka (Mei 1950).

	1937	1938	1939
Spincapaciteit A.J.C.S.A. (mln sp.)	12,6	11,7	11,6
Weefcapaciteit A.J.C.S.A. (1.000 getouwen)	108	114	104
Idem onafhankelijke wevers (niet beschikbaar)			233
Katoenimport (mln lbs.)	1.821	1.240	1.335
Garenproductie (mln lbs.)	1.586	1.021	1.042
Garenexport (mln lbs.)	51,5	41,8	82,8
Weefselproductie (mln sq. yds.)	4.792	2.856	2.740
Weefselexport (mln sq. yds.)	2.644	2.181	2.445

Absoluut betrouwbare cijfers betreffende de weefcapaciteit en de productie van katoenen weefsels zijn niet gemakkelijk te verkrijgen, doordat de groep „onafhankelijke wevers” samengesteld is uit een groot aantal over het gehele land verspreide moeilijk te controleren eenheden. In de productiecijfers over 1938 en 1939 konden zodoende bijv. bepaalde weefselgroepen (in 1935 13 pCt van de productiewaarde uitmakend) niet meer worden opgenomen.

²⁾ Het Japanse aandeel in de wereldhandel van katoenen manufacturen schommelde tussen de 35 en 40 pCt. Aan het verslag van de „Anglo-American Cotton Textile Conference” (Manchester, 1948) ontleen wij gemakshalve nog de volgende cijfers:

Uitvoer van katoenen weefsels door de 10 voornaamste exportlanden.		(gemiddelde van 1936/38; miljoenen yards / square yards)	
Japan	2.662 (400)	India	200 (90)
U.K.	1.741 (1.045)	U.S.S.R.	191 (—)
Frankrijk	374 (370)	Nederland	186 (141)
Italië	364 (90)	Tsjechoslowakije	62 (—)
Verenigde Staten	252 (136)	Spanje	30 (6)

De cijfers tussen haakjes geven de exporten weer naar de markten waarmee politieke banden bestaan.

Direct valt hierbij echter op te merken, dat enkele van de zojuist genoemde cijfers theoretisch wellicht verdedigbaar zijn, doch in de practijk zeker gecorrigeerd moeten worden. Zo waren in Japan bijv. niet meer dan 8 mln spinnen regelmatig in bedrijf, een cijfer, dat wij duchtig in het oog moeten houden als het gaat om een vergelijking van de capaciteit, die geweest is, met het productievermogen, dat men thans wil plannen.

Hoe dit ook zij, het mag toch wel als algemeen bekend worden verondersteld, dat de Japanse katoenindustrie in deze periode op het toppunt van haar macht was gekomen. Begünstigd door goede vestigingsfactoren zoals nabijheid van krachtbronnen, beschikbaarheid van water voor technische doeleinden, klimaat, ligging ten opzichte van afzetgebieden en vooral beschikbaarheid van zeer „goedkope” arbeidskrachten, waren de grote concerns, de zgn. „big ten” in staat geweest hun apparaat in een ongekend snel tempo tot de zojuist geschetste omvang uit te bouwen.

Het moet daarom, althans volgens onze mening, achteraf betreurd worden, dat deze macht in het verleden dikwijls zo onnodig scherp werd gedemonstreerd. Met name doelen wij hier op de felle exportoffensieven, die, via de grote exporthuizen, met behulp van economisch nauwelijks verantwoord lage noteringen werden ondernomen.

Met belangrijk hogere prijzen had o.i. de Japanse katoenindustrie toch haar doel bereikt, was het nuttig effect voor de Japanse betalingsbalans en de welvaart van het Japanse volk veel groter geweest, had men de verdere potentiële exportmarkten op een beter peil gehouden en had men goodwill verworven in plaats van internationale goodwill weg te werpen.

Het waren de jaren van het economisch imperialisme, dat mede de weg effende, die uiteindelijk naar de tweede wereldkrijg voerde; het was de periode, waarin de overhaaste Japanse economische opmars direct tot het nemen van tegenmaatregelen als verhoging van invoerrechten, het afkondigen van contingenteringen en andere kwantitatieve restricties dwong; het was het tijdperk ook, waarin de al of niet als legende te betiteln sociale dumping van zich deed spreken³⁾.

Wij herhalen, dat wij deze periode, uit het oogpunt van een verstandige economische politiek bezien, niet de meest gelukkige achten. Naar onze mening zou Japan niet alleen veel kritiek bespaard zijn gebleven doch zou het tevens groter voordeel hebben verkregen, indien het de economische opmars minder ostentatief en meer volgens de thans door de „All Japan Cotton Spinners' Association” voorgestane methode van „peaceful and fair textile trade” had doen verlopen.

Wenden wij ons thans tot 1945, de door ons allen verfoede jaren van strijd zo snel mogelijk achter ons latende. Als geen andere textielindustrie ter wereld vertoonde de Japanse de sporen van de oorlog. Zonder grondstoffenvoorraad van betekenis, vrijwel zonder elektrische energie en voor een deel zelfs beroofd van de arbeiders, trof de eerste internationale textielcommissie, die Japan bezocht in Augustus 1945 een 2 tot $2\frac{1}{2}$ mln spinnen en een 100.000 getouwen, alle ook nog in een deplorabele staat van verwaarlozing, aan.

³⁾ Het is o.i. onnodig om hier over de juistheid van de dumpingskwestie te twisten. Genoeg zij het op te merken, dat de werkelijk reële factor, nl. de onwaarschijnlijk lage arbeidskosten, maar al te vaak door vertroebelende factoren als exportpremies of Yen-manipulaties werden doorkruist.

De verbindingen met het buitenland waren verboden, de mogelijkheden om katoen te betrekken schenen vooralsnog vrijwel nihil, terwijl de voedselpositie ten plattelande in den beginne zo gunstig conpstrasteerde met die in de industriële centra, dat ook het aanvullen van het arbeidspotentieel aanvankelijk grote moeilijkheden opleverde.

Kortom, de situatie was zeer slecht; zowel voor de katoenindustrie zelve als voor het steeds dichter bevolkte Japan als geheel, afhankelijk als dit voor het herstel van de economie was van het wel en wee in de textiel.

Eén lichtpunt was er echter, Japan zag zich veel meer bezet door een vrijgevig en vooral snel reagerend weldoener, dan door een overwinnaar-met-de-wurgende-greep als aan een traditionele normale „bezetter” eigen.

Het grote belang van het herstel van een der machtigste exportindustrieën in aanmerking genomen, is het niet te verwonderen, dat het bewind van Generaal MacArthur als een der eerste objecten voor de rehabilitatie van het economisch leven de katoenindustrie koos. Een der eerste grondstoffen, die werden aangevoerd, was katoen en na een aanvankelijk nog aarzelend begin werd vooral in de jaren 1948/49 het tempo van het herstelwerk in de katoenindustrie steeds verhoogd.

Vooraf na de opheffing van de limiet van 4 mln spinnen in Juni 1950 ⁴⁾ werd de rehabilitatie eerst recht spectaculair, hetgeen uit de navolgende cijfers blijkt:

De Japanse spinindustrie na de tweede wereldoorlog ⁵⁾.

Jaar	Capaciteit (spinnen)		Productie (1.000 lbs)	Waarvan geëxporteerd (1.000 lbs)
	Geïnstalleerd	In bedrijf		
1947	3.033.000	1.789.600	266.400	24.400
1948	3.453.600	2.440.400	273.400	10.800
1949	3.736.200	3.251.400	345.600	21.200
1950	4.381.100	4.335.500	521.600	23.600
1951 (Juli)	5.243.700	5.107.600	347.200 (Jan. t/m Juni)	17.500 (Jan. t/m Juni)

De Japanse weefindustrie na de tweede wereldoorlog.

Jaar	Capaciteit (getouwen) Geïnstalleerd			Productie (1.000 sq.yd)	Waarvan geëxporteerd (1.000 sq.yd)
	A.J.C.S.A.	Onafhankelijke weverijen	In bedrijf		
1947	37.700	119.800	86.500	661.200	399.200
1948	42.500	146.300	118.200	922.800	448.000
1949	49.600	163.900	81.800	984.000	794.000
1950	51.600	178.300	116.700	1.542.000	1.088.000
1951 (Juli)	56.400	220.300	154.300	1.034.000 (Jan. t/m Juni)	598.400 (Jan. t/m Juni)

Met gerechtvaardigde trots kon Mr. Hori, de voorzitter van de „All Japan Cotton Spinners' Association”, er in zijn openingsrede op de 3 landenbespreking in Osaka dan ook op wijzen, dat de katoenindustrie dank zij deze verrassend snelle ontplooiing weer was geworden een der pijlers van het Japans economisch bestel ⁶⁾.

Weliswaar werd het niveau van de binnenlandse consumptie van katoenen weefsels tot dusver nog onnatuurlijk laag gehouden en zal de bevolking ook thans weer haar behoefte ten dele met weefsels van rayon, rayon-fibre en silk moeten dekken, doch in de exportcijfers spreekt de Japanse terreinwinst — de grote bijdrage, die de katoenindustrie levert tot de terugkeer tot de economische zelfstandigheid — des te sterker.

⁴⁾ Een maatregel, die overigens niets te maken had met de Engels/Amerikaans/Japanse besprekingen in Mei 1950, zoals volkomen ten onrechte in de „Oriental Economist” van 9 Juni 1951 te lezen staat. Het was veeleer een o.i. te opportunistisch en te overhaast genomen maatregel, die uit bepaalde politieke verhoudingen binnen de Verenigde Staten voortkwam.

⁵⁾ „Quarterly review of Japanese Cotton Textile Industry”. De productie- en exportcijfers voor 1951 gelden voor de eerste 6 maanden. Enkele cijfers werden op ons verzoek door de Cotton Board, Manchester, gecorrigeerd.

⁶⁾ In 1949 bedroeg de export van katoenen manufacturen (\$ 190 mln) 37,7 pCt van de totale export. Door het wegvalen van de export van natuurlijke (vooroerlogse dollarbron) wint de uitvoer van katoentjes binnen de textielsector steeds meer aan belangrijkheid.

Het best komt dit nog tot uiting in de vergelijking tussen de exporten van de vier grootste machten op het gebied der katoenen manufacturen.

De uitvoer van katoenen manufacturen uit het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Japan en India ⁷⁾.

(miljoenen square yards)

	1937/39 (gem.)	1947	1948	1949	1950	1951 1e helft
Verenigd Koninkrijk	1.567,2	532,8	761,4	903,5	822,2	458,2
Verenigde Staten	300,4	1.490,8	940,4	898,0	559,6	417,0
Japan	2.423,2	399,2	448,0	794,0	1.088,0	598,4
India	200,8	235,6	308,0	466,0	1.108,8	614,7

Hoewel hierbij direct moet worden opgemerkt, dat enkele factoren (o.a. de veredeling en her-export van buitenlands ruwdoek) dit overzicht enigszins vertroebelen ⁸⁾, leren wij hieruit toch in de eerste plaats, welke rol Japan weer in het internationale milieu speelt.

In de tweede plaats demonstreert deze opstelling echter ook, hoe razend snel de wisselingen in de leiderspositie zich in de laatste 4 à 5 jaren hebben voltrokken, hoe onoverzichtelijk het gehele na-oorlogse beeld daardoor is geweest en hoe groot ook de moeilijkheid is om uit dit alles een trend af te leiden, die wij toch bij de thans volgende toekomstvoorspelling niet kunnen ontberen.

Japanse toekomstplannen.

De toekomst van de Japanse katoenindustrie werd het eerst tot in details behandeld tijdens de tripartite conferentie tussen de kopstukken der textielindustrie van de Verenigde Staten, Engeland en Japan in Osaka (Mei 1950). Men kwam daarbij tot de conclusie, dat de mate van uitbouw van het productie-apparaat voornamelijk beheerst zou worden door drie factoren, nl. het niveau van het binnenlandse textielverbruik, de exportmogelijkheden van garens en katoenen stukgoederen en de deviezen, beschikbaar voor de aankoop van ruwe katoen.

Over het tempo, waarin deze uitbouw zou geschieden, werd opzettelijk niet gerept.

Op zeer kort zicht ramende dachten de in Osaka verzamelde deskundigen een geleidelijk toenemen van de Japanse exporten van katoenen manufacturen verantwoord. Voor 1950 zou deze slechts 10 pCt van de in 1949 behaalde uitvoer bedragen.

Met grote nadruk werd reeds tijdens deze conferentie door de Engelse statistici gewezen op de tendentie van het inkrimpen van de wereldmarkt. Deze zou zó gestadig doorwerken, dat ondanks de toenemende wereldbevolking in 1953 slechts $\frac{4}{5}$ van de vooroorlogse internationale ruil van katoenen manufacturen zou worden behaald. Wij komen op deze kwestie nader terug.

Reeds twee maanden later was er aanleiding te over om deze voorzichtige ramingen opnieuw onder de loupe te nemen. Eind Juni 1950 brak namelijk het conflict in Korea uit, hetgeen een grote stimulans bleek te zijn voor de vraag naar katoenen weefsels. Te zelfder tijd herkreeg de industrie door de abrupte opheffing van de limiet van 4 mln spinnen haar investeringsvrijheid. Bovendien brachten de medio 1950 gepubliceerde oogstberichten de aanbodemogelijkheden van de katoen in zulk een sterke positie, dat de prijzen met sprongen omhoog vlogen.

Naast de reeds genoemde drie factoren, die bepalend zouden zijn voor de toekomst van de Japanse katoenindustrie, kwam nu als aanvulling een tweede drietal: de capaciteit van de textielmachine-industrie, de mogelijkheid van overschakeling op katoen van die machines, die voor het verspinnen van ander vezelmateriaal (rayonvezel?) bestemd waren, en de beschikbaarheid van de gelden,

⁷⁾ „The Cotton Board Trade Letters”.

⁸⁾ Sterk spreekt dit verschijnsel bij de exporten van Japan en India (waarin grote quantiteiten ruwdoek naar Engeland voorkomen) enerzijds en Engeland (met zijn uitvoeren van goedkoop veredeld Aziatisch ruwdoek) anderzijds.

vereist voor de financiering van het monteren en het in bedrijf stellen van de nieuwe apparatuur. Het is tekenend voor de situatie, dat bij deze aanvullende factoren het accent juist zeer sterk op het tempo van de uitbreiding van het machinepark ligt.

Gelijk het een zich van de verantwoordelijkheid voor een juiste investering bewust zijnde organisatie betaamt, van de wijze en het tempo van de uitbouw van de Japanse spincapaciteit even na de opheffing van de grens van 4 mln spinnen door de „All Japan Cotton Spinners' Association” in studie genomen. Aan de conclusies van het rapport, uitgebracht door het comité, dat zich met deze materie bezig hield, onlenen wij onderstaande cijfers ⁹⁾.

Op grond van de binnenlandse consumptie, de exportmogelijkheden en de kansen op aanvoer van voldoende grondstoffen meende men in 1953 ruim 6 mln spinnen in bedrijf te mogen stellen.

De aanbouw- en conversiemogelijkheden zouden tot eind 1951 een toeneming van resp. 860.000 spinnen en 150.000 spinnen boven de grens van 4 mln spinnen toelaten. Financieringsmoeilijkheden zouden echter het aantal spinnen eind 1951 niet verder dan tot 4.760.000 laten stijgen.

Als wij nu naast al deze toekomstverwachtingen de realisatie plaatsen, zien wij, hoe de Japanse export in 1950 niet met 10 pCt doch met bijna 50 pCt toenam. Het voorzichtig geraamde capaciteitscijfer voor eind 1951, $4\frac{3}{4}$ mln spinnen, werd reeds in April van dat jaar overschreden, terwijl verwacht mag worden, dat voorlopig noch in deze uitbreidingstrend, noch in de exportvermeerdering een ombuiging resp. stilstand zal optreden.

Nu zijn voor deze divergenties verschillende plausibele verklaringen te ontwikkelen. De moeilijkheid der grondstofferverwerving zal mede dank zij de grote belangstelling, die Amerikaanse katoenverbuwers, de financiers en politici voor Japan koesteren, gemakkelijker te overwinnen zijn dan aanvankelijk werd gedacht.

Wat het punt van de binnenlandse consumptie betreft, dit kan op de lange duur natuurlijk niet worden verwaarloosd. Tijdelijk is een afremmen ter wille van de exportvergroting echter zeer wel mogelijk. Op dit gebied heeft ook West-Europa in en na de oorlog enige ervaring opgedaan.

De wereldvraag naar weefsels liet zich vervolgens en door de Korea-boom en door de zucht tot dekking tegen verdere prijsstijgingen gedurende meerdere maanden abnormaal rooskleurig aanzien. De financiering van de uitbreiding bleek achteraf mede door het verstandig volgen van de prijsstijgingen in de sector katoenen manufacturen ¹⁰⁾ uitvoerbaar. En wat ten slotte de geraamde capaciteit der textielmachinefabrieken aangaat, de historie heeft reeds meermalen bewezen, hoe elastisch deze in de praktijk blijkt te zijn.

Uit dit alles zien wij enerzijds een verheugend initiatief op kort zicht, een ondernemingslust, een arbeidsbereidheid en een durf tot snel reageren, die in deze tijd van besluiteloosheid op velerlei gebied weldadig aandoen. Anderzijds vragen wij ons echter wel af, of de verwachtingen, die wij op lang zicht koesteren, dit Japanse optimisme verantwoord doen zijn. Een belangrijke vraag, zodra het om het aangeven van de mate en het tempo van verdere investeringen gaat.

Welke verwachtingen koestert het Westen ten opzichte van „the peaceful and fair textile trade” van Japan?

Met de noodzaak om de recente, zo zeer versnelde Japanse opmars tegen de achtergrond van de toekomstverwachtingen op lang zicht te plaatsen, zijn wij eigenlijk

⁹⁾ „Prospects for increase of equipment after the abolishment of limitation to 4 million spindles”. Monthly Report, September 1950.

¹⁰⁾ Wij beschouwen dit feit, dat zo sterk contrasteert met de prijsonderbiedingen in de periode 1930/1940, als een zeer grote vooruitgang. Waarom Osaka vroeger bij een wereldpeil van 100 en een Japanse kostprijs van 75 niet op 95 doch op 78 of 80 aanbod, is ons altijd een raadsel gebleven.

aangeland bij de kern van ons betoog: hoe staat West-Europa tegenover de verdere ontwikkeling.

Voor dat wij ons antwoorde op deze vraag formuleren, dienen wij eerst aan de hand van de volgende cijfers een belangrijk verschijnsel, nl. de geleidelijke inkrimping van de wereldmarkt voor katoenen manufacturen, te demonstreren.

Vergelijkende cijfers van wereldproductie en wereldhandel in katoenen en rayon weefsels ¹¹⁾.

(millioenen square yards)

	1910/13	1926/28	1936/38	1948	1949	1950
Jaarlijkse wereldproductie van katoenen en rayonweefsels	27.000	31.000	35.500	34.000	34.000	37.000
Jaarlijkse wereldhandel in katoenen en rayonweefsels	—	600	5.300	6.700	7.300	9.000
Exporten van Japan in katoenen en rayonweefsels	9.500	8.550	6.450	4.050	4.830	5.470
Exporten van Japan in katoenen en rayonweefsels	—	—	890	500	690	930
Exporten van Japan in katoenen en rayonweefsels	200	1.390	2.700	450	740	1.090
Exporten van Japan in katoenen en rayonweefsels	—	—	480	10	30	200

Drukken wij de internationale handel uit in procenten van de productie, dan blijkt eerst recht, hoe de omvang van de wereldmarkt in de laatste vier decennia relatief tot minder dan $\frac{2}{5}$ van het oorspronkelijke peil is teruggelopen.

De internationale handel in katoenen manufacturen uitgedrukt in procenten van de wereldproductie.

1910/13	1926/28	1936/38	1948/50
35	27½	18	14½

Als een van de voornaamste oorzaken van dit verschijnsel wordt wel de tendentie genoemd van de industrialisatie der agrarische landen. Er is als het ware een internationale beweging gaande van de industrie naar de grondstof, in casu de katoen, toe.

Daarnaast hebben tal van andere, minder ontwikkelde gebieden de neiging uit overwegingen van economisch, politiek of nationalistisch prestige een zij het aanvankelijk bescheiden industrie binnen hun grenzen te stichten. Altijd weer leidt dit tot een beschermende tariefpolitiek; tot een verder afbrokkelen van de markt dus.

In elke industriële opmars loopt de katoenindustrie voorop. Japan heeft in deze in de jaren dertig het voorbeeld van India gevolgd. Het zal zich niet verwonderen daarin navolgers te vinden. Pakistan is daarvoor wel het meest sprekende beeld uit de laatste tijd.

Wat dus de achtergrond betreft, waartegen wij onze toekomstverwachtingen plaatsen: het valt niet te ontkennen, dat deze niet bepaald geschikt is om ons optimistisch te stemmen. In vele centra op het vaste land van West-Europa werden uit deze cijfers consequenties getrokken, zodat men de verfijning en de verbetering van het bestaande apparaat alsmede de opvoering der efficiency door verdergaande automatisering vóór een eventuele capaciteitsuitbreiding stelde. Een voorzichtige politiek, waartoe men echter eerst besloot, nadat enkele van de meest chaotische en onoverzichtelijke na-oorlogse jaren verstreken waren en een uitwisseling van gedachten — waarover straks nog meer — tot bezinning maande.

Ook vanuit het allerbelangrijkste centrum, Lancashire, klonken waarschuwend stemmen. In Japan werden deze het sterkst hoorbaar toen Sir Raymond Streat met zijn deskundigen van de Cotton Board, bijgestaan door zijn beste statistici, de tripartite conference in Osaka op de zo juist geschetste trend wees. Meer direct kon de zienswijze van West-Europa al niet overgebracht worden aan hen, die bij hun wederverschijnen op de markt zoveel profijt van deze oriëntering konden hebben.

¹¹⁾ Hoofdzakelijk ontleend aan de gegevens van de Cotton Board, Manchester.

Wat waren nu eigenlijk de eerste reacties van Japan? Wij moeten bekennen, dat deze tot dusver geen aanleiding gaven om te verwachten, dat daar te lande onze zienswijze direct gedeeld werd. In de briefwisseling tussen de leiders van de Engelse en Japanse katoenindustrie¹²⁾ treft men wel veel ophelderingen van misverstanden aan, doch outsiders kunnen zich toch niet aan de indruk onttrekken, dat men in Osaka de dingen soms wat al te gemakkelijk naast zich pleegt neer te leggen. O.i. beschouwt men de zaken nog te veel op kort zicht.

Voegt men dit alles bij de snelle toeneming van de Japanse exporten en bij het uitzonderlijk hoge tempo van de rehabilitatie van het productie-apparaat, dan vragen velen zich o.i. terecht met zorg af, hoe nu deze beweging, volgens Japanse zegslieden „as a matter of natural course”, tot stilstand zal komen.

Zeker, wij zijn realist genoeg om te beseffen, hoe moeilijk de omstandigheden waren, waaronder Japan geleidelijk aan zijn economische vrijheid herkeeg. De overbevolking, het gebrek aan grondstoffen, de financieringsmoeilijkheden, de zgn. „blind trade”, zij zijn ons alle bekend. Niemand beter dan wij Nederlanders kan zich hierin verplaatsen.

Want het zal ook in Japan wellicht zijn doorgedrongen, dat het geen monopolie heeft als het gaat om het overwinnen van moeilijkheden. Volgens de meest recente bevolkingsstatistiek blijkt bijv. Nederland met 299 inwoners per km² het dichtst bevolkte land ter wereld te zijn¹³⁾. Ook Engeland steekt wat dit betreft Japan nog de loef af. En wat het „verlies van markten, waarmee wij „politically related” waren” aangaat, ook hiermee hebben wij menige droeve ervaring opgedaan.

Wij kunnen het daarom zo appreciëren, dat de Japanse katoenindustrie in het allereerste begin een grote sprong voorwaarts maakte om de eerste hindernissen te nemen. Mits men zich dan maar tegelijkertijd realiseert, dat met het oog op de verder verwijderde toekomst nu ook voor Osaka de bezinning moet komen, de durf om de komende gevaren onder de ogen te zien en deze niet op grond van een tijdelijke boom luchtig ter zijde te schuiven.

Omdat het navolgende voorbeeld zo duidelijk spreekt, komen wij nog even terug op de investeringsplannen der O.E.E.C.-landen. Toen binnen het kader van de Marshall-hulp na de oorlog eens een balans werd opgemaakt van de inzichten, op grond waarvan elk land in Europa zijn textielindustrie meende te kunnen uitbouwen, bleek, dat men verwachtte onderling liefst 40 pCt meer dan voor 1939 naar elkaar te zullen exporteren! Het behoeft geen betoog, dat de investeringsplannen, voor zover deze in vreemde deviezen luidden, daarna wel wat kritischer werden bezien.

Is het met dit voorbeeld voor ogen niet logisch, dat West-Europa bij voortdurend ook anderen wijst op het gevaar van relatieve overinvestering? In Japan is dit gevaar zeker aanwezig. Het is zo aanlokkelijk daar, bij het herstel van het economisch leven, naar de bekende en van ouds beproefde middelen, de opvoering der weefselexporten, te grijpen. Het is de gemakkelijkste weg; eenvoudiger dan een doelbewuste spreiding der exporten over kapitaals- en consumptiegoederen.

Maar gaat men eenmaal die richting uit, in den beginne misschien begunstigd door tijdelijk goede afzetverhouding-

en, dan is het veel moeilijker op de lange duur het investeringsproces af te remmen. Een industrie, die eenmaal herbouwd is, eist bezetting, zelfs al produceert men in moeilijke tijden tegen prijzen, die weinig meer dan de directe kosten goedmaken. Van de grens van 4 mln spinnen tot het vooroorlogse peil blijkt in de praktijk niet zo'n grote sprong meer te zijn, want laten wij niet vergeten, dat de moderne installaties¹⁴⁾ per eenheid een veel grotere productie geven.

Het is daarom vooral, dat men zich o.i. tijdig opnieuw over de toekomst moet beraden. De periode van „blind trade” is voorbij; laat dit ook het geval zijn met de periode van „blind investments”. Men onderschatte het verschijnsel van de inkrimpende wereldmarkt niet. Bovenal, men zij ook attent op de eerste, zij het voorlopig nog tamme, reacties van de andere belanghebbenden op deze markt.

Dat men Japan geen ogenblik zijn rechtmatig aandeel in de wereldmarkt misgunt, is bekend. In September 1951 bij de yrede van San Francisco is daarvoor het beste bewijs geleverd. En toch werd ook daar voorzichtigheid betracht¹⁵⁾. Wij denken aan het voorbehoud van Engeland inzake het verlengen van de Japanse rechten in het „Congo Basin Treaty”. Wij memoreren tevens de huivering om de „Most Favoured Nation Clause” aan Japan toe te kennen. Een terughoudendheid, die kennelijk voortspuit uit de wens om eerst af te wachten of de door Osaka te volgen politiek op lange termijn, gebaseerd zal worden op het principe: leven en laten leven.

Wil men ten slotte aan dit tijdelijke een meer duurzaam afweermiddel toevoegen: in het uiterste geval zal ook het wapen van strikt bilaterale handel niet geschuwd worden, noch in Nederland¹⁶⁾, noch in Engeland¹⁷⁾.

Tot dusver was het de afweerdigheid in enkele concurrerende productielanden, die wij belichtten. Men zij er zich echter in Osaka ook van bewust, dat zelfs de consumptielanden, hoe zeer ook gebaat met de aanvoer van goedkope textiel, zich niet zonder meer aan één enkele leverancier zullen overgeven. Onder het nieuwe nationalisme in Azië leeft immers zeer sterk de gedachte van volledige politieke en commerciële onafhankelijkheid, zowel ten opzichte van het Westen alsoek ten opzichte van de naburen in het Oosten, hoe goed men deze ook gezind is.

Terugkerende tot West-Europa, een symptoom van terughoudendheid ligt eigenlijk evenzeer opgesloten in de officieuze contacten, die de Westeuropese katoenindustrie de laatste jaren onderling hebben gelegd¹⁸⁾. Ook daarbij een voorzichtig positie bepalen, een aftasten van de mogelijkheid om de integratie in Europa ook op textielgebied door te voeren, een peilen ten slotte van de situatie op exportgebied, waarbij natuurlijk een studie gemaakt werd van de activiteit der overzeese rivalen als de Verenigde Staten, India en bovenal Japan.

Het is alsof wij hier in West-Europa, varende in de mist, de bewegingen van het nieuwe, juist te water gelaten Japanse schip op het radarscherm opvangen en volgen. Zal het volgens algemeen geldende navigatieregelen gaan koersen, of zal het zich laten drijven op een stroom van economisch opportunisme op kort zicht, zich niet storende aan de voorschriften, ten detrimente van alle anderen,

¹²⁾ Gepubliceerd in de „Monthly Reports” van de A.J.C.S.A.

¹³⁾ Centraal Bureau voor de Statistiek, 's-Gravenhage.

Bevolkingsdichtheid in 1949.

(Aantal inwoners per km ²).		
Nederland	299	Duitsland 194
Engeland en Wales 290		Italië 153
België 282		Zwitserland 112
Japan 223		India 109

Voor Nederland bedroeg het cijfer op 1 Januari 1951 reeds 314,9!

Zeker, wij weten, dat men ons in Japan direct zal tegenwerpen, dat slechts 17 pCt van Japans bodem bebouwbaar is en dat daar te lande minstens 20 pCt van alle voedsel moet worden ingevoerd. Toch geven deze cijfers wel goed weer dat ook andere landen dan Japan met de problemen van een te grote bevolkingsdichtheid te kampen hebben.

¹⁴⁾ Heeft niet vrijwel ieder van de „big ten” zijn eigen „pilot-plant” voor „super high draft spinning”?

¹⁵⁾ Na het tekenen van het verdrag realiseert men zich in verschillende landen eerst hoe gevaarlijk ook de werking van de, ter elfder ure ingelaste „reparation-clause” (art. 14a van het vredesverdrag) kan worden. In dit verband verdient de in het artikel „Reparations from Japan” („The Economist” van 20 October 1951) ontwikkelde gedachte betreffende de vorming van een „reparations-pool” o.i. aller aandacht.

¹⁶⁾ Indonesië moge dan niet langer door politieke banden met Nederland verbonden zijn, er zijn ook andere meer duurzame verbindingen. Het laat geen twijfel, dat deze tot beider voordeel in tact zullen worden gehouden.

¹⁷⁾ „Lancashire faces Japan”, „The Economist” van 27 October 1951.

¹⁸⁾ In October 1950 kwamen de vertegenwoordigers van de katoenindustrie der O.E.E.C.-landen in Parijs bijeen. In September 1951 vond een tweede bespreking in Londen plaats. De eerstvolgende zal door Nederland worden georganiseerd.

die juist met grote moeite in een steeds kleiner wordend vaarwater navigeren; ten detrimente echter ook van zichzelf? Is dit laatste het geval, wordt door de nieuwing onvoorzichtiger geveerd, moeten wij dan geen voorzorgsmaatregelen nemen?

Van deze beeldspraak in de werkelijkheid terugtrekkend dient hier onderstreept te worden, dat dit aftasten van ieders positie niet alleen in het belang der „oude”, Westeuropese katoenverwerkende centra is, doch evenzeer in dat der medebelangehebbenden als India, de Verenigde Staten en Japan. Natuurlijk lopen lang niet alle belangen parallel. Al direct kan een onderscheid gemaakt worden tussen die landen, die hun eigen grondstof produceren, nl. de twee eerstgenoemde, en die welke evenals Engeland, Frankrijk, Italië en Nederland bij uitstek veredelaars zijn, m.a.w. Japan. Als katoenconsument staat Japan naast en niet tegenover West-Europa.

Zo zijn er nog veel meer punten, waarop onze problemen nog het meest met de Japanse overeenkomen. Niet alleen zijn beide afhankelijk van grondstofaanvoeren overzee, ook zijn zij voor hun afzet aangewezen op dezelfde, kunstmatig afgepaalde en steeds verder inkrappende markten. Bovendien verlegt zowel in Europa als in Japan het principe van de „full employment” de strijd steeds meer naar het allesbeheersende hoofdpunt: hoe kan de werkgelegenheid voor de grote arbeidersmassa in stand worden gehouden.

Natuurlijk zijn er fundamentele verschillen. Het sterkst spreekt dit bij het voornaamste onderdeel van de kostprijs, het niveau der arbeidskosten. Daarin heeft Japan niet alleen bij West-Europa, doch ook bij andere rivalen vooralsnog een grote voorsprong¹⁹⁾. Zolang echter alle groepen het beginsel „leven en laten leven” onderschrijven, moet het mogelijk zijn voor dit basisverschil een oplossing te vinden.

Juist omdat er zoveel punten van overeenkomst tussen de rivalen in West en Oost bestaan is het o.i. zo gewenst, dat gepoogd wordt een beter inzicht te krijgen in de verhoudingen van de wereldvraag en het wereldaanbod. Als de belangen in velerlei opzicht wèl en slechts een heel enkele maal niet parallel lopen, moet het althans tijdelijk mogelijk zijn tot een voor allen aanvaardbare oplossing te komen. Welke regeling hieruit dan ten slotte zal groeien is van secundair belang. Hoofdzak is, dat men inziet, dat de komende 5 tot 10 jaar zulk een regeling dringend noodzakelijk maken, opdat daarna de onderlinge verhoudingen evenwichtiger kunnen uitgroeien.

Wordt door deze stelling aan verschillende leuzen van „free enterprise” en „laisser faire” geen geweld aangedaan? Ongetwijfeld, doch aan de andere kant heeft de wereld niet stilgestaan en zijn de verhoudingen, die tijdens het ontstaan van deze begrippen heersten, fundamenteel gewijzigd.

Voor deze tijd, waarin zo ontzettend veel gekunstelds schuilt, waar de „equality for agriculture” het „free enterprise” op industrieel en commercieel gebied tot een farce maakt, waar ijzere en bamboe gordijnen grote afzetgebieden aan hun natuurlijke leveranciers onttrekken, is het zinloos holle leuzen tot richtsnoer van het economisch handelen te kiezen. Want één ding is zeker, uit een theoretisch geconstrueerde doch practisch onwerkelijke „vrijheid” wordt bepaald geen „peaceful and fair textile trade” geboren.

Samenfattende mogen wij op de ons door Japan zelf gestelde vraag: „Welke verwachtingen koestert de West-europese katoenindustrie ten opzichte van onze toekomst” eigenlijk wel met de wedervraag reageren: „Quo vadis?”

Immers, van de richting en het tempo, waarin men koerst, hangt ons antwoord af. Vormt de politiek op korte termijn van rehabilitatie de basis ook voor de verre toekomst, dan dient men in Osaka er zich niet over te

¹⁹⁾ Een voorsprong, die zeker niet aan sociale dumping, doch aan de grote werkloosheid en de efficiency van een ongekend ruim reservoir van jeugdige arbeidsterftjes is te danken.

verwonderen, dat een dergelijk streven onmiddellijk reacties zal opwekken bij hen, die verantwoordelijk zijn voor het behoud van de werkgelegenheid in eigen land.

Dat ons in Noord-Brabant en Telegenheid in groot arsenaal van afweermaatregelen ten dienste staat, daarvan zijn wij ons ten volle bewust. Toch zijn er mogelijkheden. Indien de vaste wil daartoe bestaat kan met een tactisch manoeuvreren op het gebied van internationale handelsbetrekkingen, een spreiding van de exporten, een gecombineerd produceren en door middel van tal van soortgelijke maatregelen zeer zeker een niet gemakkelijk te nemen verdediging worden opgebouwd. Het is in ieder geval volmaakt onnoodig om de strijd, hoe zwaar ons deze ook mag vallen, bij voorbaat kansloos te noemen. De naaste toekomst zal hiervoor de bewijzen kunnen leveren.

Almelo.

Dr W. T. KROESE.

LONDON LETTER

Twelfth Night has passed; the holly has been thrown away; the paper chains are down; the mistletoe has lost its romantic licence; and the Christmas tree has been dug back into the ground. We have finished exchanging greetings; the New Year wishes of happiness and prosperity are no longer banded about. Here to be lived is the New Year — the little beast.

Last Thursday evening I tuned into Hilversum and heard Albert Milhado giving his report from London on the sinking of the Flying Enterprise. I had realised that the Dutch would be interested more than most in maritime heroism; and the exploits of Carlsen and Dancy have gone round the whole world. But here in these islands, the people seemed to have an interest greater than was warranted by the fate of a 6,700 ton freighter. There was of course its name for the superstitious or malicious. The Atlantic storm and the struggle of the Turmoil have their counterpart in the economic life of this country. You can dismiss this as an analogy; and as such it fails, as analogies do, to square precisely with the facts. The British have not abandoned ship, it is true. But our economy has an awful list and it is becoming worse as the time goes on. You can point out that the production indices are rising rapidly in this country. You can spout that the old place is sound at heart. You can kid yourself with what you like. But during the last quarter of 1951, we lost a terrifying lot of gold and dollars. Or at least it is terrifying to thinking men and women.

Period	Gold and dollar surplus (+) or deficit (—)	Marshall aid etc	Changes in reserves	Reserves
1946	— 908	1,723	+220	2,696
1947	—4,131	3,153	—618	2,079
1948	—1,710	1,487	—223	1,856
1949	—1,532	1,364	—168	1,688
1950				
1st Qr	+ 40	256	+296	1,984
2nd Qr	+ 180	258	+438	2,422
3rd Qr	+ 187	147	+334	2,756
4th Qr	+ 398	145	+543	3,300
1951				
1st Qr	+ 360	98	+458	3,758
2nd Qr	+ 54	55	+109	3,867
3rd Qr	— 638	40	—598	3,269
4th Qr	— 940	6	—934	2,335

During the last half of the year the losses amounted to \$ 1,532 millions, this compares with the hard-earned gains of \$ 1,612 millions in 1950. The gains were certainly hard-earned, but they were not the result of our efforts only: \$ 762 millions came from ERP, so that in 1950 we gained \$ 805 millions. And this sum is much less than we lost during

the last single quarter. Does this mean that the ship of state has heeled over a few more degrees? Or can we find consolation in discovering that the reserves still available were larger at the end of the year than at the end of either 1947, 1948, or 1949?

Personally, remembering September, 1949, I cannot find much consolation in that simple comparison. Considering the rate at which the reserves were dwindling and the amount of those reserves, we were much stronger then than now.

Readers of these Letters will be familiar with my insistence of relating stocks to consumption. That technique, I believe, still holds good. The reserves at the end of 1947 were equal to another 3.4 years' drain at the 1947 rate; the reserves at the end of 1948 equalled 8.3 years' drain, and 10 years' at the end of 1949. The reserves a few days ago would only stand up to 2.4 years' flow at the rate 1951. But this rate includes the additions to reserves made earlier in that year; the losses of the last quarter of 1951 were at an annual rate of \$ 3,736 millions, and at that rate — it might be called the current rate — the reserves of \$ 2,335 millions would run out completely by next August. Now, economic astrologers tell us that everything happens in the month of September. And they point blandly to 1939 and 1949. Be that as it may, adjustments must be made.

First, stocks can never be used up completely; a certain amount of reserves is required to keep the machinery going. Secondly, as the reserves fall, the outflow of money accelerates, thus hastening that date at which the reserves will be used up. Thirdly, the country might be forced to pocket its pride, and claim its right not to pay on the American and Canadian loans. Fourthly, the US might have to come to the aid of this island once again, even in a Presidential election year. Fifthly, some of the other sterling countries will have to cut down their prodigal spending of dollars. And, sixthly, a continuance of the rate of losses during the last quarter of 1951 might be avoided by the operation of the new British import cuts, and by a possible resumption of US buying of sterling commodities. It is quite impossible to calculate whether these adjustments bring us nearer to the astrological September or take us farther away.

If you want to know if the ship of state has a nasty list, ask Mr. Churchill. He wears the rig of Trinity House. And in a broadcast just before Christmas, he told the nation that proposals „many of them unpleasant” would be made. There was, he said, „nothing more that could be found without doing severe and unpopular things”. Unfortunately, the nation has heard all this talk about crises before; once it was alarmed, now it is not. As one working-class man told me „If this is an economic crisis, I'm all for it”. Wage rates have gone up pretty much the same as the cost of living — if we can measure these complexities with index numbers and can ignore the conflicting experience of large sections of the community. The wage rate index rose from 115 in January, 1951, to 125 in November; the interim index of retail prices rose from 117 to 129.

The coal crisis seems far away; instead of stocks being eaten away rapidly towards the end of the year, they have declined but little; at the same time exports of coal are at a very low level. No major electricity cuts have yet been imposed; though my native pessimism lays emphasis on the word „yet”. Part of the function of sounding an alarm is to avert the threatened danger, and it must be acknowledged that the electricity authorities have sown seeds which are now bearing fruit.

Although I would not subscribe for a moment to the suggestion that the analogy between the Flying Enterprise and the British economy is complete, especially in the final drama, I am convinced that the salvage operations are going to be long, severe, and in Mr. Churchill's words

„unpleasant”. The real trouble is still that the remedies are being delayed. I grieved that the „Dunkirk” speech did not come when Parliament reassbled. I still grieve. It might very well be that full and detailed measures could not be worked out in a few days; I am sure — and there are many who share the opinion — that the broad policy could, and should, have been laid down, that large cuts should have been made, and that adjustments, either a little more or a little relief, could have been made later.

The ship is not going to sink, but we are taking in a great deal of water — or more correctly we are losing a great deal of our buoyancy. And this will have to be made good later.

Unless Mr. Churchill and Mr. Butler put before the nation, when Parliament meets again after the long holiday, a comprehensive plan of restrictions on home consumption and inaugurate another „export or die” programme, the situation will be really grave. These measures should take precedence over the re-call of the Home Guard in a few days, or the institution of a mine watching service, or allowing television to spend another half a million pounds. If the nation drifts in the stormy seas, there will sooner or later come a call for a new captain. And Mr. Bevan is waiting for that call. The Prime Minister has it within his own hands to avoid repeating the Duke of Wellington's experience.

Here to be lived is the New Year — the little beast.

London, January, 12 1952.

HENRY HAKE.

BOEKBESPREKING

A. J. Youngson Brown: *The American Economy*. A brief but comprehensive account from the civil war to 1940. George Allen and Unwin Ltd, London 1951, 208 blz., 15 sh.

De fenomenaal snelle groei van de Verenigde Staten tot de economisch machtigste staat ter wereld heeft de Britse econoom Brown blijkbaar zo geboeid, dat hij dit boek heeft toegevoegd aan de toch zeker niet schamele literatuur over de economische geschiedenis van Amerika tusschen de burgeroorlog en de tweede wereldoorlog. Behoeftte bestond hieraan niet, maar bruikbaar is dit nieuwe boek wel. Men zal er niets in vinden, dat de bekende standaardwerken van Amerikaanse auteurs — Faulkner, Wright en zovele anderen — niet eveneens en uitvoeriger bevatten. Maar in een zo beknopte vorm als hier vindt men Amerika's recente economische opkomst niet vaak uiteengezet en erkend dient, dat de auteur zich bijzonder verdienstelijk van deze taak heeft gekweten. Hij kent de stof en men krijgt de indruk, dat hij niet schrijft tot de grens van zijn kennis, de grote lijnen krijgen reliëf zonder dat de details afwezig blijven, die de leesbaarheid vergroten en door juiste keuze hun illustratieve functie zeer wel vervullen. De indeling der hoofdstukken is tamelijk traditioneel, de literatuur waarop de auteur steunt is algemeen bekend, het feitelijke biedt niets verrassends, maar men waardeert schrijvers talent van samenvatting op aangenaam leesbare wijze, zijn vermogen het wezenlijke naar voren te brengen zonder nadrukkelijk te zijn, de degelijkheid waarmee hij dit verhaal doet, dat vaak gedaan is; maar steeds weer fascineert.

Men zou denken, dat Brown wat meer afstand had genomen tot zijn onderwerp en het Europese gezichtspunt meer tot zijn recht ware gekomen. Een enkele maal wijkt hij af van de zienswijzen, die in de Amerikaanse literatuur algemeen zijn, zo waar hij, m.i. zeer terecht, de juistheid betwijfelt van de verheerlijking der gevolgen van de „frontier”, de bevolkingsgrens, in de Amerikaanse geschiedschrijving, en elders, waar hij er op wijst, dat de snelle bouw van de grote spoorlijnen allerminst uitsluitend

te danken was aan de particuliere ondernemingsgeest. Over het geheel echter mist men de oorspronkelijkheid, die het Europees commentaar op wat er in de Verenigde Staten was en is soms zoveel waarde verleent. Echter, wie in juiste, korte maar veelzijdige samenvatting de economische geschiedenis van de Verenigde Staten in het tijdperk van zijn industrialisatie en machtsontplooiing wil leren kennen, kan men dit boek zonder voorbehoud aanbevelen. Ook voor het academische onderwijs in ons land ken ik geen recent boek, dat zo precies de eigenschappen bezit, die voor deze bestemming nodig zijn.

Amsterdam.

A. N. J. DEN HOLLANDER.

AANTEKENING

Europa na vier jaren Marshall-plan

Het Marshall-plan loopt ten einde; officieel eindigt het in Juni a.s., maar reeds in de eerste week van Januari heeft de „Economic Co-operation Administration” haar naam veranderd in „Mutual Security Administration”. Dit moet, zegt „The Economist” van 5 dezer, worden gezien als een indicatie van de dingen, die komen gaan. Het begrip „economische samenwerking”, waarbij het accent werd gelegd op Europa, wordt een ruimer begrip: „wederzijdse veiligheid”, waarin het accent valt op de Noordatlantische gemeenschap.

* *

Er schuilt ironie in het feit, dat Europa, na vier jaren Marshall-plan, in dezelfde positie schijnt te verkeren als in 1947: Europa heeft nog altijd grote behoefte aan dollars, de betalingsbalansen van vele landen geven t.o.v. Amerika weer een aanzienlijk deficit te zien, de Europese landen bestrijden nog steeds tevergeefs de inflatie, en de noodzaak om de productie op te voeren is even groot als vier jaren geleden. Is het edelmoedige gebaar van de Verenigde Staten dan zonder resultaat gebleven en heeft Europa gedurende de werking van het Marshall-plan dan niets bereikt?

Om deze vraag te beantwoorden roept „The Economist” nog eens de vier doelstellingen van het plan in herinnering. Zij waren:

1. uitbreiding van de productie, vnl. van de landbouw, van brandstoffen energie en transport, alsmede modernisering der uitrusting;
2. bewerkstelligen en handhaven van interne financiële stabiliteit;
3. ontwikkeling van economische samenwerking tussen de deelnemende landen;
4. vermindering van Europa's deficit t.o.v. het Amerikaanse continent, vnl. door opvoering van de export.

De commissie voor samenwerking, die het eerste rapport samenstelde, koesterde geen illusies aangaande het dollarprobleem. Zij beweerde, dat het doel van het herstelprogramma neerkwam op een zo snel mogelijke verlaging van het dollartekort en vervolgde: „There will be some deficit in 1951.... But by the end of 1951, given reasonably favourable external conditions, the deficit should be of dimensions which will be manageable through normal means without special aid”. Wanneer wij terugzien op de gebeurtenissen van 1950 en 1951, dan mogen, vervolgt genoemd blad, de ontwerpers van dit eerste rapport trots zijn op hun vooruitziende blik, want 1950 scheen de totstandkoming van het herstel in te luiden, een herstel, dat eind 1950 en begin 1951 werd verijdeld door het gevecht om grondstoffen en de dramatische stijging en daling der prijzen.

* *

Bij iedere schatting van Europa's prestaties moeten bovengenoemde vier doelstellingen voor ogen worden gehouden. En dan blijkt, dat in de productiesector vrijwel alle

plannen zijn verwezenlijkt. Vier jaren geleden was een uitbreiding der agrarische productie dringend noodzakelijk: de voedselvoorraden waren beperkt, in de meeste Europese landen vond rantsoenering plaats en de geringe oogst van 1947 deed, tezamen met de dollarschaarste, de hongersnood dreigen. Toen de agrarische plannen werden vastgesteld, werden zij door velen onbereikbaar geacht. Nu blijkt, dat slechts een drietal plannen niet is vervuld.

TABEL I.

Europese landbouwproductie.

	Vóór de oorlog	1950/51	Plan 1950/51
(in mln metrieke tonnen)			
Alle granen	64,0	64,1	65,8
Broodgranen	34,0	34,5	34,0
Aardappelen	59,6	72,4	68,2
Suiker	3,7	5,5	3,9
Vlees	9,7	9,7	8,1
Melk	76,4	81,0	73,5
Oliën en vetten (incl. boter)	3,0	3,7	2,9
(in millioenen)			
Rundvee	75,0	80,0	80,4
Schapen	106,3	98,0	109,5
Varkens	41,1	38,7	37,1

In de industriële sector is eveneens het merendeel der doeleinden bereikt; de productie van steenkolen is echter aanzienlijk beneden de beoogde productie gebleven en zelfs het vooroorlogse productieniveau werd niet gehaald.

TABEL II.

Europa's industriële productie.

	Vóór de oorlog ¹⁾	1951 ²⁾	Plan 1951
Steenkolen (mln metrieke tonnen)	467,8	459,5	510,8
Ver. Koninkrijk	233,0	223,2	249,0
West-Duitsland	126,2	117,6	121,1
Frankrijk	46,6	52,4	62,5
België	28,5	29,1	31,0
Saargebied	12,5	17,1	16,8
Electriciteit (mrd kwh)	130,5	245,8 ³⁾	236,8
Ver. Koninkrijk	23,1	57,8	54,2
West-Duitsland	30,5	49,6 ³⁾	36,1
Frankrijk	20,8	35,1	37,0
Italië	15,4	28,1	31,3
Zweden	8,2	19,1	19,3
Noorwegen	9,9	16,9	15,0
Ruw staal (mln metrieke tonnen)	45,5	55,5	55,4
Ver. Koninkrijk	10,6	15,9	15,0
West-Duitsland	18,2	13,2	10,2
Frankrijk	6,2	9,6	12,7
België/Luxemburg	3,8	8,0	7,9

¹⁾ Steenkolen: gem. 1935-1938; electriciteit en staal: 1938.

²⁾ Negen maanden op jaarbasis.

³⁾ Acht maanden op jaarbasis.

Het tekort aan locomotieven en rollend materieel vormde in 1947 een grote moeilijkheid. Hoewel niet met vergelijkbare cijfers kan worden aangetoond, dat dit probleem nu is opgelost, staat wel vast, dat Europa momenteel niet langer in transportmoeilijkheden is gewikkeld. De toeneming van de autoproductie in Engeland, Frankrijk en Duitsland gedurende de laatste vier jaren grenst welhaast aan het ongelooflijke, terwijl de tractorproductie op hoog peil is gehandhaafd. De productie van textiel is uitgebreid en het huidige probleem is niet zozeer hoe men voldoende kleren voor de bevolking kan vervaardigen dan wel hoe men voldoende afnemers kan vinden voor deze goederen.

De modernisering der industrie heeft grote voortgang gemaakt, hoewel ook hier de vooruitgang moeilijk met cijfers kan worden aangegeven. Aangezien echter de industriële productie in West-Europa in 1951 35 pCt hoger lag dan in 1948, terwijl de werkende bevolking gedurende hetzelfde tijdvak met 3½ pCt is gestegen, mag worden aangenomen, dat de verbeterde industriële uitrusting — zelfs wanneer rekening wordt gehouden met het feit, dat een aanzienlijk deel der productieverhoging zowel aan het herstel van West-Duitsland als aan het gebruik van voorheen niet benutte bronnen moet worden toegeschreven — een belangrijke rol heeft gespeeld.

De strijd tegen de inflatie is minder succesvol geweest. In de meeste landen heeft zich sedert 1946 een vrijwel voortdurende prijsstijging voorgedaan, die echter tot 1950 over het algemeen matig mag worden genoemd. De sterke prijsstijgingen in de tweede helft van 1950 en 1951 werden gestimuleerd door te ruime credietfaciliteiten aan producenten en handelaren. In alle landen zijn de kleinhandelsprijzen sterker gestegen dan het geval zou zijn geweest, indien de enige oorzaak hiervan zou hebben gelegen bij hogere invoerprijzen. In de meeste landen hielden de lonen gelijke tred met de kosten van levensonderhoud. „Europe has certainly warded off the dangers of „hyper-inflation” but it has remained a victim of „creeping inflation”, concludeert genoemd blad.

De Europese samenwerking is niet bepaald spectaculair geweest, maar zij was niettemin reëel. Het inter-Europese betalingsschema en de daarna volgende Europese Betalings Unie zijn slechts twee voorbeelden. Voorts kunnen de liberalisatie van de inter-Europese handel en het plan Schuman worden genoemd.

Ook wat de buitenlandse handel van Europa aangaat, kunnen resultaten worden gemeld. Het totale Europese handelsbalanstekort daalde van \$ 5,3 mrd in 1948 tot \$ 2,1 mrd in 1950; in 1951 steeg het echter weer tot \$ 3,8 mrd. De Europese export is buitengewoon gestegen, nl. van \$ 16,8 mrd in 1948 tot \$ 26,3 mrd in 1951, of, naar volume, met 75 pCt. Van meer belang voor het dollarprobleem is het beloop van Europa's export naar de Verenigde Staten en Canada; in 1948 bedroeg deze \$ 1,3 mrd, tegen \$ 1,7 mrd en \$ 2,4 mrd in 1950 en 1951. Ware het niet, dat de waarde van de invoer uit het dollargebied zo sterk is gestegen, dan zou Europa inderdaad het dollartekort hebben teruggebracht tot „more manageable proportions”.

TABEL III.

West-Europa's handel.
(in mrd dollars)

	Invoer	Uitvoer	Saldo	Uitvoer naar de Ver. Staten en Can.
1948	22,2	16,8	— 5,3	1,3
1949	22,4	18,8	— 3,6	1,2
1950	21,8	19,7	— 2,1	1,7
1951 ¹⁾	30,1	26,3	— 3,8	2,4

¹⁾ Negen maanden op jaarbasis.

* *

De overeenkomst tussen 1947 en 1951 is derhalve slechts oppervlakkig; Europa heeft de Amerikaanse hulp niet verspild: de productie is verhoogd, de industrie opnieuw uitgerust, Europa heeft op diverse gebieden geopereerd als een eenheid en de totale export, alsmede die naar Canada en de Verenigde Staten, is uitgebreid. Europa's grootste tekortkoming is, dat het er niet in is geslaagd de inflatie te onderdrukken, doch zelfs dit laatste zou zonder bewapeningsprogramma geen zeer ernstige gevolgen gehad hebben. Van Amerikaans standpunt bezien vormden de \$ 12 mrd — slechts de helft van wat oorspronkelijk nodig werd geacht — die in het kader van het Marshall-plan beschikbaar werden gesteld, een succesvolle investering.

GELD- EN KAPITAALMARKT

De geldmarkt.

De ruimte op de geldmarkt hield gedurende de verslagweek onverminderd aan. De marktdisconto's voor de verschillende termijnen schatkistpapier varieerden wederom van $1\frac{1}{16}$ pCt voor éénmaands- tot $1\frac{7}{16}$ — $\frac{1}{2}$ pCt voor elfmaandspapier, terwijl call ongewijzigd 1 pCt noteerde.

De voortgaande versterking van de Nederlandse deviezenvoorraad voert aan de banken nog steeds middelen toe, die grotendeels in schatkistpapier worden belegd. Het Rijk heeft in de hieruit resulterende versterking van zijn kaspositie de laatste weken aanleiding gevonden, om zijn schuld aan de circulatiebank te verminderen. Voor zover deze schuld op de weekstaat voorkwam onder het hoofd: door de Bank gekocht (gewoonlijk geïnterpreteerd als in de markt gekocht) papier — welke post afnam van f 124 mln op 24 Dec. '51 tot f 64 mln op 31 Dec. '51 en tot nihil op 7 Jan. '52 — betreft het waarschijnlijk een verplaatsing van overheidsschuld van het ene deel van het bankwezen naar het andere. Deze mutatie heeft derhalve geen monetair effect; zij is evenmin deflatoir, als de onderbrenging van dit papier bij De Nederlandsche Bank in het voorjaar van 1951 inflatoir was.

A contrario redenerend, moet het onderbrengen van schatkistpapier bij de circulatiebank onder het hoofd „in disconto” wél inflatoir hebben gewerkt. Het bezit aan dit papier bedroeg op de drie genoemde data resp. f 93 mln, f 153 mln en f 125 mln. Hier zal een vermindering vermoedelijk slechts plaatsvinden, wanneer de Overheid geld aan de circulatie onttrekt, d.w.z. wanneer de netto schuld van de Overheid aan het gehele bankwezen vermindert.

De kapitaalmarkt.

De storting per 10 Januari op de emissie Lever Bros & Unilever, welke een bedrag van ruim f 57 mln vereiste, had nagenoeg geen repercussie op de aandelenmarkt. Een *markttechnische* factor, die een koersherstel op deze markt tegenhield, is hiermede thans komen te vervallen. Het is in dit verband van belang te constateren, dat het algemeen koersniveau zich momenteel nog steeds op het niveau van 143 à 144 beweegt, waartoe het in November terugviel, toen de emissieplannen van A.K.U. en Unilever bekend werden.

Uit enkele symptomen krijgt men de indruk, dat de toestand op de markt voor niet risicodragend kapitaal iets minder gespannen wordt. De koersveranderingen op de obligatiemarkt hebben de laatste tijd meer het karakter van fluctuaties dan van dalingen. De aangeboden $4\frac{1}{2}$ pCt emissies hebben vrij veel succes; enkele hypotheekbanken staakten reeds de uitgifte van $4\frac{1}{2}$ pCt pandbrieven. Uit het feit, dat thans een staatswoningbouwlening op het programma staat (echter niet in de vorm van een premie-lening, zoals enige maanden geleden in de bedoeling lag), moet waarschijnlijk worden geconcludeerd, dat ook de Overheid weer bepaalde mogelijkheden voor het doen van een beroep op de kapitaalmarkt ziet gloriën.

	4 Jan. 1952	11 Jan. 1952
Aand. indexcijfers.		
Algemeen	144,3	143,6
Industrie	206,5	204,7
Scheepvaart	171,4	172,2
Banken	124,5	123,7
Indon. aand.	45,2	45,4

Aandelen.

A.K.U.	158 $\frac{1}{4}$	158 $\frac{1}{2}$
Phillips	168 $\frac{1}{2}$	166 $\frac{1}{2}$
Lever Bros	184 $\frac{1}{2}$	185 $\frac{1}{4}$
H.A.L.	183	181 $\frac{1}{2}$
Amsterd. Rubber	94 $\frac{1}{4}$	94 $\frac{1}{2}$
H.V.A.	97 $\frac{1}{4}$	101 $\frac{1}{4}$
Kon. Petroleum	289 $\frac{3}{4}$	285 $\frac{1}{4}$

	4 Jan. 1952	11 Jan. 1952
Staatsfondsen.		
2½ pCt N.W.S.	71 1/8	70 7/8
3-3½ pCt. 1947	85 5/8	85 7/16
3 pCt Invest. cert.	88 1/2	88
3½ pCt 1951	93 11/16	93 5/8
3 pCt Dollarlening	96	96 1/4
Diverse obligaties.		
3½ pCt Gem. R'dam VI	90	91 1/4
3½ pCt Bataafsche Petr.	93 1/2	93 1/2
3½ pCt Philips 1948	92 1/2	92 1/2
3½ pCt Westl. Hyp. Bank ...	84 7/8	86

J. C. BREZET.

STATISTIEKEN

DE NEDERLANDSCHE BANK.
Verkorte balans op 14 Januari 1952.
Activa.

Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f 50.100.000,— ¹⁾ Bijbank .. .. Agent-schappen .. .. 5.000,—	f 50.105.000,— ¹⁾
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art. 15, onder 4 ^o , van de Bankwet 1948) ..	.. ..	.. ..
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	.. ..	1.500.000.000,—
Voorschotten in rek. crt op onderpand (incl. beleningen)	Hoofdbank f111.327.508,41 ²⁾ Bijbank .. 1.012.750,24 Agentschappen .. 17.947.708,44	f130.287.967,09
Op effecten enz.	f127.437.338,55 ³⁾	
Op goederen en celen	f 2.850.628,54	130.287.967,09 ⁴⁾
Voorschotten aan het Rijk (art. 20 van de Bankwet 1948) ..	.. ..	.. ..
Boekvordering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	.. ..	1.500.000.000,—
Munt en muntmateriaal: Gouden munt en gouden muntmateriaal .... f 1.195.217.443,31 Zilveren munt enz. 19.065.124,48	.. ..	1.214.282.567,79
Vorderingen en geldswaardige papieren luidende in buitenlandse geldsoorten	.. .. 738.678.652,45	
Buitenlandse betaalmiddelen	.. .. 4.817.011,66	
Vorderingen in guldens voortvloeiende uit betalingsaccorden	.. .. 271.768.918,74	
Belegging van kapitaal, reserves, pensioenfondsen en voorzieningsfondsen	.. .. 147.221.792,17	
Gebouwen en inventaris	.. .. 1.000.000,—	
Diverse rekeningen	.. .. 197.313.048,09	
	f 5.755.474.957,99	
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefondsen	.. .. 20.000.000,—	
Bijzondere reserves	.. .. 79.506.000,74	
Pensioenfondsen	.. .. 26.259.299,99	
Voorzieningsfondsen personeel in tijdelijke dienst	.. .. 1.482.519,42	
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiften)	.. .. 45.519.125,—	
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgiften)	.. .. 2.869.440.180,—	
Bankassigaties in omloop	.. .. 46.018,37	
Rekening courant saldo's: 's Rijks Schatkist	f 155.185.851,94	
's Rijks Schatkist, bijzondere rekening	.. .. 1.692.110.127,01	
Saldo's van banken in Nederland	.. .. 64.520.549,06	
Saldo's voortvloeiende uit betalingsaccorden	.. .. 135.687.306,72	
Andere saldo's van niet-ingezetenen	.. .. 110.147.130,81	
Andere saldo's	.. .. 154.868.897,87	
.. ..	.. .. 2.312.519.863,41	
Saldo's luidende in buitenlandse geldsoorten	.. .. 123.051.578,23	
Diverse rekeningen	.. .. 257.650.372,83	
	f 5.755.474.957,99	
Totaal aan Nederlands schatkistpapier, waarin guldens-saldo's voortvloeiende uit betalingsaccorden zijn belegd	.. ..	98.400.000,—

¹⁾ Waarvan schatkistpapier, rechtstreeks door de Bank in disconto genomen .. 50.000.000,—
²⁾ Waarvan aan Indonesië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no 99) .. 28.988.575,—
Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten .. 139.955.413,50

DE NEDERLANDSCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en muntmateriaal	Vorderingen en geldswaardige papieren, luidende in buitenlandse geldsoorten.	Buitenlandse betaalmiddelen	Vorderingen in guldens, voortvloeiende uit betalingsaccorden	Voorschotten in rekening courant
10 Dec. '51	1.200.732	999.840	8.056	281.109	202.358
17 Dec. '51	1.204.626	827.812	8.658	244.281	209.398
24 Dec. '51	1.204.750	894.677	9.509	242.570	202.346
31 Dec. '51	1.214.095	881.727	10.052	249.344	147.665
7 Jan. '52	1.214.178	913.175	4.786	236.980	132.604
14 Jan. '52	1.214.283	738.679	4.817	271.769	130.288

Data	Bankbiljetten in omloop	Saldi in rekening courant				
		Totaal	's Rijks Schatkist	's Rijks Schatkist bijzondere rekening	Saldo voortvloeiende uit betalingsaccorden	Andere saldi van niet-ingezetenen
10 Dec. '51 ..	2.843.001	2.399.097	97.919	1.762.343	260.076	113.736
17 Dec. '51 ..	2.855.889	2.334.429	139.758	1.762.343	148.914	111.344
24 Dec. '51 ..	2.973.518	2.407.147	163.819	1.792.110	159.698	112.503
31 Dec. '51 ..	2.991.074	2.321.742	150.950	1.692.110	167.559	112.849
7 Jan. '52 ..	2.924.900	2.291.198	161.727	1.692.110	163.755	110.544
14 Jan. '52 ..	2.969.440	2.312.520	155.186	1.692.110	135.687	110.147

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE DRIE NEDERLANDSE GROTE BANKEN EN VAN HET NEDERLANDSE BEDRIJF VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ ¹⁾.

(in miljoenen guldens)	Nederl. banken		Nederl. banken en Nederl. Handel-Mij	
	31 Oct. 1951	30 Nov. 1951	31 Oct. 1951	30 Nov. 1951
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleningen ..	142	134	168	170
Nederlands schatkistpapier	1.624	1.687	2.194	2.260
	1.766	1.821	2.362	2.430
Ander overheidspapier	87	99	108	123
Wissels	14	14	21	20
Bankiers in binnen- en buitenland	153	159	177	185
Prolong. en voorsch. tegen effecten	53	56	69	77
	307	328	375	405
Debiteuren	835	823	1.032	1.028
Effecten en syndicaten	43	51	50	62
Deelnemingen (incl. voorschotten) ..	18	18	27	27
	896	892	1.109	1.117
Gebouwen	4	4	7	7
Diverse rekeningen	—	—	30	26
Belegde bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2.973	3.044	3.882	3.987
Passiva:				
Crediteuren	2.137	2.200	2.773	2.863
Wissels	21	21	23	23
Depositoren op termijn	384	410	577	611
Kassiers en genomen daggeldleningen	104	80	104	80
Diverse rekeningen	9	96	90	96
Bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2.737	2.808	3.568	3.674
Aandelenkapitaal	160	160	214	214
Reserve	77	77	100	100
	2.073	3.044	3.882	3.987

¹⁾ In verband met afrondingen behoeft de som der afzonderlijke posten niet met het eindtotaal overeen te stemmen.

Bericht

Ook voor de „E.-S.B.” van 1951 zijn weer banden beschikbaar tegen de prijs van f 4,25.

Bestellingen dienen voor eind Februari in het bezit te zijn van de Kon. Ned. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants, Postbus 42, Schiedam.

DE KOLENPOSITIE VAN NEDERLAND ¹⁾

(in 1.000 kg)

Maand	Productie Limburgse mijnen	Productie per ondergrondse arbeider per dienst	Verzonden voor binnelandse behoefte	Invoer
Maandgem. 1947	842.029	1,638	648.215	299.653
Maandgem. 1948	919.360	1,683	671.607	286.272
Maandgem. 1949	975.414	1,735	718.454	338.998
Maandgem. 1950	1.020.614	1,754	721.849	349.946
Januari 1951	1.077.623	1,767	753.329	260.740
Februari 1951	987.656	1,816	720.403	373.159
Maart 1951	1.116.454	1,810	809.130	499.704
April 1951	1.025.223	1,740	724.838	405.250
Mei 1951	1.001.044	1,730	685.547	447.627
Juni 1951	1.046.276	1,704	747.299	389.871
Juli 1951	1.036.511	1,702	737.311	425.964
Augustus 1951	1.042.661	1,761	732.158	418.871
September 1951	1.006.260	1,693	719.988	370.923
October ²⁾ 1951	1.126.227		801.402	
November ²⁾ 1951	1.048.626			

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin van het C.B.S.“²⁾ Voorlopige gegevens.INTERIM-INDEXCIJFERS VAN GROOTHANDELSPRIJZEN
IN NEDERLAND ¹⁾

1948 = 100	1949	1950	Juli 1951	Aug. 1951	Sept. 1951	Oct. 1951
Voedselmiddelen:						
plantaardigen	99	122	143	136	136	135
dierlijke	103	103	97	104	108	111
totaal	101	112	118	119	121	122
Grondstoffen voor:						
houtwaren	94	115	174	177	179	178
chem. producten	100	115	150	150	148	153
textielwaren	106	154	179	163	151	163
leer en leerwaren	116	152	183	170	172	167
metaalwaren	105	112	185	185	182	181
papier	83	102	226	226	226	226
hulpstoffen	115	129	157	167	171	174
totaal	108	128	170	172	171	174
Afgewerkte prod.:						
glas, aardewerk, enz.	104	107	127	127	127	127
houtwaren	98	100	111	111	112	112
chem. producten	105	110	141	142	142	141
textielwaren	108	136	164	155	152	154
leer- en rubberwaren	109	123	160	156	154	153
papierwaren	98	107	189	190	190	190
metaalwaren	103	116	148	149	150	150
gefabriceerde voed. en genotmiddel.	105	113	133	134	136	134
overige producten	95	98	137	134	137	137
totaal	104	116	144	143	143	142
Algemeen indexcijfer	104	117	142	142	142	143

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin C.B.S.“²⁾ De wegingscoëfficiënten zijn vastgesteld overeenkomstig de verhoudingen in 1948.WERKLOOSHEID EN WERKVERRUIMING IN NEDERLAND ¹⁾

Maand	Geheel werklozen	Geheel wachtgelders	Geregistreerde D.U.W.-arbeiders ²⁾
30 Nov. 1950	56.584	522	25.217
31 Dec. 1950	80.904	2.156	31.800
31 Jan. 1951 ²⁾	83.200	1.700	31.800
28 Febr. 1951	66.700	900	36.600
31 Mrt 1951	57.800	500	32.700
30 April 1951	53.400	200	28.000
31 Mei 1951	46.800	300	22.300
30 Juni 1951	43.200	400	17.700
31 Juli 1951	51.100	300	16.500
31 Aug. 1951	61.400	400	17.300
30 Sept. 1951	64.400	500	14.100
31 Oct. 1951	73.700	500	19.600
30 Nov. 1951	92.000	700	29.100

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin C.B.S.“²⁾ Incl. vorstwerklozen, zieken, arbeiders, die ongevallenuitkering ontvingen benevens een aantal personen, dat in het „vrije bedrijf“ werk vond, zonder dat de arbeidsbureaux hiervan tijdig bericht ontvingen.³⁾ Van 31 Januari 1951 af zijn de cijfers afgerond op honderdtallen.

Uw export naar Canada!

Bij voldoende belangstelling van handel en industrie organiseert het CIHAN wederom Nederlandse deelneming aan

TORONTO-FAIR

2-13 Juni 1952

(Canadian International Trade Fair)

- TORONTO: de opkomende handelsstad in Canada.
- Nederland was vorig jaar - na Canada en Engeland - present met de meeste deelnemers.
- Indeling van deelnemers in artikelengroep temidden van collega's uit andere landen.
- Het CIHAN zorgt voor huur en inrichting van de stand, regelt het transport van expositie-goederen v.v., inclusief in-, uit- en doorvoerdocumenten.
- Verblijfsdeviezen voor 2 personen gedurende 4 weken. (Het CIHAN zorgt voor de afwikkeling en eventuele terugzending van expositiegoederen.)
- Kosten voor transport, inrichting, afwikkeling etc. worden verrekeerd in Nederlandse valuta.
- Overheid betaalt 75% van de standuur.

Aanmelding zo spoedig mogelijk doch uiterlijk op 15 Februari a.s.

CENTRAAL INSTITUUT TER BEVORDERING VAN DE BUITENLANDSE HANDEL (CIHAN)
Afd. Buitenl. Jaarbeurzen: tel. K 1700-771958
BEZUIDENHOUTSEWEG 64, DEN HAAG

ECONOMISCH-
STATISTISCHE BERICHTEN
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.)
Telefoon Redactie en Administratie 38040, Giro 8408.

Bankiers: R. Mees en Zonen, Rotterdam

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Economie
14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).

□

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland en de Uniegebieden en Overzeese Rijkdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,— per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

□

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.).

□

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 6). Advertentietarief f 0,43 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures“ en „Beschikbare krachten“ f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Losse nummers 75 cents.

GEMEENTE TILBURG

Uitgifte van f 2.500.000.- 4% 30-jarige Obligatiën, in stukken van nominaal f 1.000.- aan toonder.

De lening is in haar geheel à pari aflosbaar op 1 Februari 1982.

Vervroegde algehele of gedeeltelijke aflossing is aan de Gemeente niet toegestaan. Obligatiehouders hebben echter het recht telkenjare op 1 Februari, voor de eerste maal op 1 Februari 1953, aflossing te vragen, mits zij de wens daartoe te kennen geven minstens één maand voor de datum waarop zij terugbetaling verlangen, derhalve uiterlijk 1 Januari van elk jaar. Terugbetaald zal alsdan worden f 1.000.- per obligatie, verminderd met hetgeen op de ter aflossing aangeboden obligatie op het oogenblik van de terugbetaling aan rente meer is betaald dan het thans voor publiekrechtelijke lichamen geldende rentegamma toestaat.

Indien derhalve aflossing gevraagd wordt op onderstaande data, zal het daarachter vermelde bedrag in mindering worden gebracht van elk terug te betalen bedrag van f 1000.—, en zal de in de laatste kolom vermelde rente genoten zijn.

Aflossing op	Op elke terugbetaling van f 1.000.— in mindering te brengen een bedrag van	Per saldo genoten rente
1 Februari 1953	f 18,75	2 1/8 pCt.
1 " 1954	" 32,50	2 3/8 "
1 " 1955	" 37,50	2 3/4 "
1 " 1956	" 40,—	3 "
1 " 1957	" 37,50	3 1/4 "
1 " 1958	" 30,—	3 1/2 "
1 " 1959	" 35,—	3 1/2 "
1 " 1960	" 40,—	3 1/2 "
1 " 1961	" 45,—	3 1/2 "
1 " 1962	" 25,—	3 3/4 "
1 " 1963	" 27,50	3 3/4 "
1 " 1964	" 30,—	3 3/4 "
1 " 1965	" 32,50	3 3/4 "
1 " 1966	" 35,—	3 3/4 "
van 1 Februari 1967 af, telkenjare op 1 Februari	" —,—	4 "

De ondergetekenden berichten, dat de inschrijving op bovengenoemde obligatiën zal zijn opengesteld op

Donderdag, 24 Januari 1952

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur,

tot de koers van 100 pCt.

bij hare kantoren te Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Tilburg, voor zover aldaar gevestigd,

op de voorwaarden van het prospectus van uitgifte d.d. 14 Januari 1952. Exemplaren van dit prospectus en inschrijvingsbiljetten zijn bij genoemde kantoren verkrijgbaar.

Amsterdam, 14 Januari 1952.

**AMSTERDAMSCH E BANK N.V.
INCASSO-BANK N.V.
LABOUCHERE & Co. N.V.**

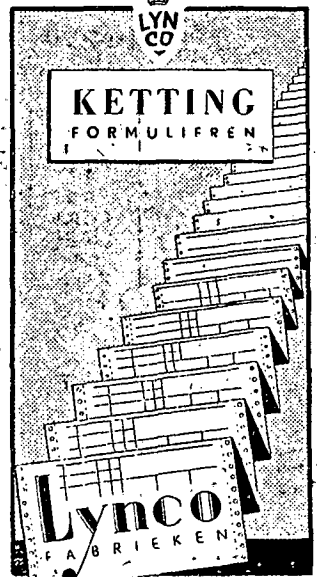
HANDEL-MAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

AMSTERDAM-C. • HEERENGRACHT 450

Alle Bankzaken

KAPITAAL EN RESERVES f. 25.000.000

TAUNUS 1950
Blauw-grijs, 20.000 km gel. zorgvuldig bereiden. Compl. m. radio, kachel, spotlight, bermlamp, looplamp, rolhoes, voorruitverw. Pr. banden. W.A.-verz. Br. onder no. ESB 3-1, bur. v. d. bl. Postbus 42, Schiedam.

NAJAARSBEURS

Het „Netherlands Trade Bulletin“

verschijnt 26 Januari met een Engelse en 9 Februari met een Franse uitgave, beide gewijd aan de Voorjaarsbeurs.

De belangstelling van de lezers is voor deze Jaarbeursnummers — waarin beschrijvingen en afbeeldingen van tal van artikelen worden opgenomen — buitengewoon goed, dit heeft de praktijk wel uitgewezen.

Wenst u van deze belangstelling te profiteren, zend dan vóór 23 Januari uw opdracht in. De prijzen van de gebruikelijke formaten zijn:

1/3 pagina (175 × 80 mm) f 176.—; 1/6 pagina (85 × 80 mm) f 88.—; 1/4 pagina (85 × 125 mm) f 137.50; 1/8 pagina (85 × 60 mm) f 66.—

Zendt U een opdracht in voor beide nummers, dan wordt 25% korting verleend.

Koninkl. Nederl. Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants - Schiedam
Postbus 42 — Telef. 69300